

ЗВІТ
експертної групи

Заклад вищої освіти	Національний університет біоресурсів і природокористування України
Освітня програма	36888 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Цей звіт складений за наслідками експертного оцінювання згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Національний університет біоресурсів і природокористування України
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	36888
Назва ОП	Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Павлов Костянтин Володимирович, Козлюк Владислав Олександрович, В`юник Ольга Володимирівна (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	10.11.2025 р. – 12.11.2025 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	https://drive.google.com/file/d/13LXXb9KLwDso-wu_Qp5exJY1quFPZT43/view?usp=sharing
Програма візиту експертної групи	https://drive.google.com/file/d/1h7_cEtCp-F9blibFSP2DWNPNghqitV-P/view?usp=sharing

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

☐ Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Висновок щодо відповідності критеріям. Позитивні практики за освітньою програмою:

ОНП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за третім рівнем в/о у НУБіП України демонструє узгодженість із вимогами акредитаційних критеріїв та підтверджує спроможність забезпечувати якісну підготовку здобувачів. Програма відповідає вимогам стандарту в/о, орієнтована на стратегічні пріоритети розвитку ЗВО. Зміст ОНП є логічно структурованим і охоплює як освітню, так і наукову складові. До розроблення та оновлення ОНП залучаються основні групи стейкхолдерів, а позиції здобувачів фіксуються через опитування та участь у робочій групі. ОНП забезпечує зрозумілі та недискримінаційні правила вступу, надає можливість визнання результатів навчання, містить механізми формування індивідуальних освітніх траєкторій. Навчання і викладання здійснюються з дотриманням принципів академічної свободи, а інформаційне забезпечення організовано на достатньому рівні. Здобувачі мають змогу виконувати практикоорієнтовані завдання, брати участь у наукових заходах, що сприяє розвитку як фахових, так і соціальних навичок. Система оцінювання результатів навчання є прозорою і ґрунтується на вчасному оприлюдненні форм і критеріїв контролю. Питання академічної доброчесності регулюються внутрішніми положеннями, з якими здобувачі ознайомлюються на початку навчання. У ЗВО наявний кваліфікований кадровий склад. Університет забезпечує здобувачів необхідними ресурсами та інфраструктурою, у т.ч., інформаційну підтримку, доступ до ел. ресурсів та. Механізми внутрішнього забезпечення якості освіти у ЗВО функціонують системно: ОНП проходить регулярні перегляди, враховуються пропозиції здобувачів, роботодавців, НПП. Має місце інформаційна прозорість та відкритість діяльності ЗВО. Забезпечується відповідність тематик дис. досліджень аспірантів науковим інтересам їх керівників. Інноваційні / взірцеві практики: 1) комплексний підхід щодо врахування потреб та запитів заінтересованих сторін при розробленні й оновленні ОНП, який містить елементи позитивних інституційних практик, таких як наявність Ради роботодавців (дозволяє всебічно оцінити й врахувати їх бачення щодо подальших шляхів розвитку ОНП) та Ради аспірантів НУБіП (надає змогу забезпечити персоналізований підхід щодо врахування потреб здобувачів ступеня доктора філософії); 2) поєднання новітніх наукових трендів (цифровізація економічних та управлінських процесів, забезпечення сталого розвитку) із багаторічними здобутками наукової школи ЗВО у сфері підготовки фахівців вищої кваліфікації для потреб суб'єктів аграрного бізнесу і розвитку сільського господарства в Україні; 3) повна інформаційна відкритість процедур розгляду можливостей визнання РН та кваліфікацій, здобутих на інших ОП, шляхом висвітлення результатів засідання комісії на сайті ЗВО; 4) наявність сертифікованої системи менеджменту якості у НУБіП України відповідно до EN ISO 9001:2015; 5) наявність унормованої політики використання засобів штучного інтелекту у внутрішньому нормативному документі університету.

Недоліки

1) наведена в ОНП структурно-логічна схема дозволяє отримати чітке уявлення про розподіл ОК за семестрами, містить освітню і наукову складові, однак, не містить наочного відображення взаємозв'язків між ОК, що є важливим для ідентифікації пререквізитів для опанування ОК другого семестру; 2) розміщене на сторінці відділу аспірантури, докторантури та атестації наукових кадрів «Положення про визнання результатів навчання для здобувачів ступеня доктора філософії в НУБіП України» 2019 р. не узгоджене з чинними нормативними вимогами 2024 р.; 3) політика інформування аспірантів про можливості участі у курсах неформальної та/або інформальної освіти носить фрагментарний характер; 4) рівень публікаційної активності окремих НПП у наукометричних базах Scopus, Web of Science є недостатньо високим, тематика наукових статей окремих НПП опосередковано відповідає профілю ОК; 5) заклад забезпечує матеріально-просторові умови для осіб з особливими освітніми потребами (наявні пандуси, ліфти, адаптовані санітарні кімнати тощо), однак інфраструктурні та організаційні умови для осіб з порушеннями зору наразі є недостатньо розвиненими; 6) відсутня практика проведення повноцінних анонімних опитувань щодо рівня задоволеності здобувачів викладанням конкретних ОК (перебуває на етапі підготовчих робіт); 7) потребують посилення окремі елементи контролю за правильністю документального оформлення ОНП та інших документів з організації освітнього процесу (напр., наявність номерів і дат протоколів, підписів, печаток тощо); 8) відсутня практика оприлюднення результатів врахування зауважень та пропозицій попередніх акредитацій у систематизованому вигляді на сайті ЗВО.

Рекомендації

1) удосконалити структурно-логічну схему ОНП, відобразивши взаємозв'язки між ОК (до затв. її редакції на 2026-27 н.р.); 2) при оновленні сайту ЗВО та сторінки відділу аспірантури, докторантури та атестації наук. кадрів забезпечити узгодження з чинними нормат. вимогами «Положення про визнання результатів навчання для здобувачів ступеня доктора філософії в НУБіП України» (2019 р.) – до поч. 2026/27 н.р.; 3) забезпечити більш широке інформування здобувачів в/о про можливості та переваги участі у курсах неформ. освіти, оприлюднити рекомендований перелік курсів на сторінці кафедри або у інший спосіб – до поч. 2026/27 н.р.; 4) посилити інд. публ. активність окремих НПП у виданнях Scopus та WoS, забезпечити більш чітку відповідність наукових статей профілю ОК (до поч. 2026/27 н.р.); 5) посилити інклюзивність осв. середовища для осіб з порушеннями зору, зокрема передбачити використання шрифту Брайля в навігації та інф. матеріалах, розширити доступ до аудіокниг і ел. ресурсів з функціями озвучування тексту, удосконалити супровід таких здобувачів через консультативні та технічні сервіси (до поч. 2026-27 н.р.); 6) забезпечити реалізацію організаційних і програмно-технічних заходів з метою проведення повноцінних анонімних опитувань щодо рівня задоволеності здобувачів викладанням конкретних ОК на

базі цифрової платформи ЗВО (до поч. 2026/27 н.р.); 7) посилити контроль з боку відповідальних осіб за правильністю документального оформлення ОНП та інших документів з організації осв. процесу (на постійній основі); 8) забезпечити оприлюднення систематизованих результатів врахування або відхилення зауважень і пропозицій, наданих під час проходження попередніх акредитацій (до поч. 2026/27 н.р.); 9) стимулювати горизонтальну взаємодію аспірантів в межах ОНП та інших програм/спеціальностей з метою створення умов для спільної проєктної діяльності, міждисциплінарних тем досліджень, тощо; 10) продовжувати співпрацю з роботодавцями та іншими стейкхолдерами при наступних оновленнях ОНП у контексті врахування вимог щодо європейської інтеграції (на постійній основі); 11) продовжувати подальший розвиток механізму акад. мобільності, практику проведення гостьових лекцій іноз. мовами та включення тем, модулів і блоків іноз. мовою у зміст дисциплін (на постійній основі); 12) продовжувати практику інформування здобувачів з питань акад. доброчесності (на постійній основі); 13) продовжувати практику щодо інформування учасників осв. процесу з питань етичного й ефективного застосування засобів ІІІ (на постійній основі); 14) продовжити систематичне оновлення та наповнення сайту ЗВО, зокрема розділу, присвяченого аспірантурі, забезпечуючи повноту, актуальність і зручність доступу до інформації щодо ОНП.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проєктування освітньої програми:

1. Освітня програма дає можливість досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти. За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти програмні результати навчання затверджуються закладом вищої освіти і мають відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня

ОНП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за третім рівнем вищої освіти в НУБіП України 2024 р. (<https://surl.li/znncgn>) сформована згідно зі стандартом вищої освіти зі спец. 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» для третього (освітньо-наукового) рівня в/о, затв. Наказом МОН України від 20.07.2022 р. №645 (<https://surl.li/uxsntd>). Стандартом визначено необхідність досягнення ІК, ЗК1-5, СК1-6 (даною ОНП передбачено також досягнення СК7-8 додатково до визначених стандартом), ПРН1-12 (додатково до стандарту – ПРН13-14). Введення додаткових СК і ПРН до ОНП дозволяє відобразити її специфіку та фокус на опанування фахівцями навичок здійснювати професійну діяльність, у т.ч., щодо особливостей функціонування суб'єктів аграрного бізнесу і товарних ринків (зокрема, стосовно застосування теоретико-методол. аспектів підприємництва у практичній діяльності суб'єктів агробізнесу з метою досягнення ефективності функціонування ланцюгів створення вартості в агросекторі, а також впровадження новітнього інструментарію управління організованими товарними ринками і розв'язання проблем у біржовій діяльності). За ОНП 2024 р. досягнення кожного із передбачених ПРН забезпечується за рахунок опанування здобувачами відповідних ОК, а саме: ПРН1 – ОК2,3,4,9; ПРН2 – ОК4,6,7; ПРН3 – ОК1,5,6,8,10; ПРН4 – ОК2,8,9; ПРН5 – ОК1,3,5,7,9,10; ПРН6 – ОК1,8; ПРН7 – ОК2,4,5,6; ПРН8 – ОК1,2,6,7; ПРН9 – ОК5,9,10; ПРН10 – ОК4,8,9; ПРН11 – ОК2,7,10; ПРН12 – ОК3,10; ПРН13 – ОК4,8; ПРН14 – ОК5,6. Отже, на досягнення кожного із ПРН спрямовано від 2-х до 6-ти ОК зазначеної ОНП. У матрицях відповідності ЗК, СК та ПРН освітнім компонентам відображено також вибіркові НД, така позиція гаранта і членів робочої групи ґрунтується на прагненні надати здобувачам максимум інформації щодо можливості підсилення здатності опанування певних ПРН у разі обрання ними тієї чи іншої ВК. При цьому, ознайомлення з матрицями відповідності та змістом обов'язкових ОК, уточнення інформації під час зустрічей з учасниками осв. процесу дозволили ЕГ дійти висновку, що досягнення відповідних ЗК, СК та ПРН (як визначених стандартом вищої освіти, так і додатково введених СК і ПРН, що відображають унікальність ОНП) у повній мірі забезпечується завдяки опануванню здобувачами НД обов'язкового блоку. Подальша трансформація ОНП у 2025 р., зважаючи на внесення змін до переліку галузей знань і спеціальностей (Постанова КМУ від 30.08.2024 р. №1021, <https://surl.li/axpwzk>) відбулася у напрямі переходу до галузі знань Д «Бізнес, адміністрування та право» за спец. Д7 «Торгівля», зміни назви ОНП на «Торгівля та підприємництво» та посилення врахування специфіки діяльності фахівців з торгівлі у складі її ПРН (<https://surl.li/itpuzw>).

2. Зміст освітньої програми враховує вимоги відповідних професійних стандартів (за наявності). Освітні програми, що передбачають присвоєння професійних кваліфікацій, мають забезпечувати виконання вимог відповідних професійних стандартів

Оскільки на момент проведення акредитації ОНП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» відсутній відповідний професійний стандарт, дана ОНП не передбачає присвоєння професійної кваліфікації.

3. Освітня програма має чітко сформульовану мету, яка відповідає місії та стратегії закладу вищої освіти

ОНП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за третім рівнем вищої освіти в НУБіП України (<https://surl.li/znncgn>) відзначається чітко сформульованою метою, яка полягає у забезпеченні підготовки фахівців вищої кваліфікації, що відповідають тенденціям «європейського та світового рівня інтелектуального розвитку, які б забезпечили генерування і трансфер сучасних наукових знань і задовольнили потреби науки і освіти задля розвитку підприємництва та торгівлі, були здатними забезпечити сталий розвиток з урахуванням повоєнного відродження соціально-економічних відносин». У ЗВО наявна Програма розвитку НУБіП України на 2021-2025 рр. «Голосіївська ініціатива – 2025» (<https://surl.li/udgssp>), згідно з якою університет позиціонує себе як заклад дослідницького типу, що концентрує свої зусилля «науковому забезпеченні ефективного розвитку різних сфер національної економіки, галузей наук про життя, підвищенні конкурентоспроможності вітчизняної освіти, інтеграції системи української освіти в єдиний європейський освітній простір», а також у якості потужного «галузевого навчально-наукового-інноваційного центру України з підготовки науково-педагогічних, наукових, управлінських і фахових кадрів вищої кваліфікації для органів влади, сільського господарства та пов'язаних з ним суміжних галузей економіки та сфер суспільного життя», що у повній мірі корелює із метою даної ОНП. Аналізуючи «План реалізації програми «Голосіївська ініціатива – 2025» на 2025 р., ЕГ констатує, що його ключові напрями безпосередньо взаємопов'язані із завданнями інтернаціоналізації освітнього процесу, активізації міжнародної діяльності, міжнародної кооперації у науковій сфері, підвищенням якості надання освітніх послуг, імплементацією принципів академічної доброчесності, запровадження інформаційних та інтерактивних технологій, розширення напрямів та підвищення якості фундаментальних і прикладних досліджень, спрямованих на вирішення проблем сталого сільського розвитку тощо (<https://surl.li/mkasnt>), що належним чином враховано та відображено при реалізації даної ОНП.

4. Мета освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням потреб заінтересованих сторін

Під час формування мети та ПРН за ОНП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за третім рівнем вищої освіти в НУБіП України (<https://surl.li/znncgn>) було враховано запити та потреби різних категорій заінтересованих сторін. По-перше, роботодавців і представників зовнішньої акад. спільноти – за рахунок функціонування Ради роботодавців, що є позитивною практикою на рівні ЗВО (<https://surl.li/tgbela>), участі у складі робочої групи даної ОНП (директор ТОВ «Мінераліс-Україна» Ліпський Ю.), рецензування ОНП (2024 р.: ТОВ «Інститут інноваційної біоекономіки» (<https://surl.li/tdqrvs>), ННЦ «Інститут аграрної економіки» (<https://surl.li/vnvmqx>), ГС «Аграрний союз України» (<https://surl.li/snndaf>), 2025 р.: Спілка молочних підприємств України (<https://surl.li/qqtuaw>), Державний торговельно-економічний університет (<https://surl.li/uffkrj>), ТОВ «Мінераліс-Україна» (<https://surl.li/arnekh>), ННЦ «Інститут аграрної економіки» (<https://surl.li/glctfo>), Хмельницький націон. університет (<https://surl.li/ttyvav>)), участі в обговореннях ОНП, результати яких відображено на сайті кафедри організації підприємництва та біржової діяльності (<https://surl.li/rbjvaq>), проходження анкетних опитувань (<https://surl.li/fseqjn>). Під час зустрічей з ЕГ (Зустріч №6 зі стейкхолдерами та Відкрита зустріч) представники зовнішньої акад. спільноти підтвердили свою долученість до вдосконалення ОНП і визначення актуальної тематики наук. досліджень, всебічне врахування їх потреб, готовність до роботи у складі разових СВР, наголосили на актуальності розвитку ОНП в контексті євроінтеграції. По-друге, представник здобувачів вищої освіти Водніцький М. входив до складу робочої групи ОНП 2024 р., а у 2025 р. – аспірант Стоянов А., здобувачі в/о долучені до проходження анкетних опитувань (форма анкети – <https://surl.li/mwgxvn>; результати опитування – <https://surl.li/ephmmb>) та надають свої пропозиції до ОНП, що було підтверджено ними під час зустрічі з ЕГ (Зустріч №4). Позитивною практикою є наявність Ради аспірантів НУБіП України, діяльність якої регламентовано відповідним Положенням (2024 р., <https://surl.li/mlygly>), що дозволяє більш комплексно враховувати їх інтереси та забезпечувати обмін досвідом з іншими ЗВО у сфері підготовки докторів філософії. По-третє, представники внутрішньої академічної спільноти беруть активну участь при вдосконаленні ОНП, її компонент та ПРН завдяки проходженню опитувань (<https://surl.li/wvjrvp>), участі у робочій групі, оновлення змісту ОК на основі результатів наукових досліджень, стажувань, обміну досвідом. Потреби заінтересованих сторін враховуються також за рахунок наукових дискусій і обговорень під час проведення низки спільних заходів, напр., останнім часом для здобувачів в/о було проведено гостьову лекцію менеджером з розвитку клієнтів компанії AGCO Нестеровим І. (07.10.2025 р., <https://surl.li/ffvmmk>), представники ОНП брали участь у заході «ProCheese Awards 2025» у Мистецькому арсеналі (27-28.09.2025 р., м. Київ, <https://surl.li/yjxriw>) тощо.

5. Мета освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку науки, спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм

Під час зустрічі з ЕГ гарантом наголошено, що фокус ОНП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спрямовано на забезпечення розвитку сільських територій та аграрного бізнесу, що зумовлено багаторічною

специфікою діяльності НУБіП України, сформованою науковою школою та дозволяє врахувати галузевий контекст. Регіональний контекст ОНП враховано при формуванні напрямів наукових досліджень (дисертацій) здобувачів в/о, напр., «Розвиток підприємництва у молочному скотарстві України», «Розвиток підприємництва у сфері виробництва та переробки молока», «Розвиток діджиталізації агробізнесу та її ефективність», «Диверсифікація підприємницької діяльності малих форм господарювання в аграрному секторі економіки України», «Державна підтримка підприємницьких структур аграрного сектора економіки України» та ін. (портфоліо аспірантів, <https://surl.li/rbjvaq>), при опануванні ними відповідних ОК, напр., «Економіка та організація інноваційного підприємництва в аграрній сфері» (ОК4), окремих тем, модулів інших НД. Сучасним тенденціям розвитку науки в умовах стрімкої цифровізації відповідає наявність можливості формування у здобувачів розвинених цифрових навичок дослідника і запровадження проєктного підходу, напр., при вивченні ОК «Діджиталізація бізнес-процесів», «Економетричне моделювання наукових бізнес-проєктів». Аналіз потреб ринку праці при розробленні та оновленні ОНП відбувається шляхом відстеження гарантом і робочою групою сучасних тенденцій, аналітичних матеріалів, систематичного залучення стейкхолдерів, у т.ч., завдяки їх участі у засіданнях Ради роботодавців ЗВО, Ради роботодавців економічного факультету (<https://surl.li/tgbela>), завдяки проведенню опитувань зацікавлених сторін, участі роботодавців в обговореннях ОНП, засіданнях кафедри, проведенню гостьових лекцій для здобувачів. Проводиться значна робота щодо врахування досвіду вітчизняних ОП, зокрема, таких укр. ЗВО: Київського національного економічного університету імені В. Гетьмана (<https://kneu.edu.ua/>), Київського національного університету імені Т. Шевченка (<https://knu.ua>), Державного торговельно-економічного університету (<https://knute.edu.ua>), Львівського національного університету імені І. Франка (<https://lnu.edu.ua>), Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (<https://karazin.ua>). Досвід іноземних університетів імплементовано завдяки участі гаранта та НПП у міжнародних стажуваннях, напр., у рамках проєкту ERASMUS+ «TOPAS» (Університет прикладних наук Вайєнштефан-Тріздорф, Німеччина, <https://surl.li/jdtunp>), також, вивчався досвід таких іноземних ЗВО, як Вищий економічний університет у Празі (Чехія), Colorado State University (США), Віденський університет економіки та бізнесу (Австрія), Варшавський університет природничих наук (Польща) та ін.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Висновок щодо відповідності критерію. Позитивні практики за критерієм

ОНП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за третім рівнем вищої освіти в НУБіП України відповідає за Критерієм 1 рівню В, беручи до уваги узгодженість за відповідними підкритеріями: 1.1 (зважаючи на спроможність обов'язкових освітніх компонент ОНП забезпечити досягнення як визначених стандартом вищої освіти, так і додаткових до нього ЗК, СК та ПРН); 1.2 (враховуючи відсутність професійного стандарту та дотримання ЗВО вимог стандарту вищої освіти і Національної рамки кваліфікацій під час розробки ОНП та її оновлення); 1.3 (зважаючи на чітку кореляцію мети ОНП і її ПРН стратегії та місії НУБіП України); 1.4 (унаслідок наявності комплексного підходу до врахування в ОНП потреб ключових категорій стейкхолдерів); 1.5 (завдяки врахуванню новітніх наукових досягнень (цифровізація, сталий розвиток та ін.), потреб ринку праці, галузевого та регіонального контексту, досвіду реалізації подібних ОП у вітчизняних та світових університетах). Інноваційні / взірцеві практики: 1) комплексний підхід щодо врахування потреб та запитів заінтересованих сторін при розробленні й оновленні ОНП, який містить елементи позитивних інституційних практик, таких як наявність Ради роботодавців (дозволяє всебічно оцінити й врахувати їх бачення щодо подальших шляхів розвитку ОНП) та Ради аспірантів НУБіП (надає змогу забезпечити персоналізований підхід щодо врахування потреб здобувачів ступеня доктора філософії); 2) поєднання новітніх наукових трендів (цифровізація економічних та управлінських процесів, забезпечення сталого розвитку) із багаторічними здобутками наукової школи ЗВО у сфері підготовки фахівців вищої кваліфікації для потреб суб'єктів аграрного бізнесу і розвитку сільського господарства в Україні.

Недоліки

Відсутні

Рекомендації

1) Продовження, поглиблення і розширення співпраці з роботодавцями та іншими стейкхолдерами при наступних оновленнях ОНП у контексті врахування вимог щодо європейської інтеграції, що було відзначено представниками стейкхолдерів під час зустрічі з ЕГ, зважаючи на потребу у розбудові взаємодії контактів вітчизняних економічних структур із європейськими партнерами, активізації торговельної діяльності тощо, що може бути відображено при наступних уточненнях мети й фокусу ОП, її ПРН, змісті спеціальних ОК (на постійній основі).

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо обсягу освітніх програм для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності)

Обсяг ОНП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за третім рівнем вищої освіти в НУБіП України (<https://surl.li/znnecn>) складає 60 кредитів ЄКТС, що у повній мірі відповідає чинним законодавчим вимогам, а саме, як Закону України «Про вищу освіту», згідно з яким (Стаття 5) «обсяг освітньої складової освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії становить 30-60 кредитів ЄКТС» (<https://surl.lu/menkqx>), стандарту вищої освіти зі спец. 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» для третього (освітньо-наукового) рівня в/о, затв. Наказом МОН України від 20.07.2022 р. №645 (<https://surl.li/uxsntd>), яким також визначено обсяг освітньої підготовки PhD від 30 до 60 кредитів ЄКТС. У структурі ОНП 2024 р. наявні ОК, спрямовані на опанування загальних компетентностей: ОК1 «Філософія науки» (4 кредити), ОК2 «Іноземна мова за професійним спрямуванням» (6 кредитів), ОК3 «Педагогіка та управління закладами вищої школи» (4 кредити), а також спеціальних компетентностей: ОК4 «Економіка та організація інноваційного підприємництва в аграрній сфері» (5 кредитів), ОК5 «Біржова діяльність на ринках капіталу та організованих товарних ринках» (5 кредитів), ОК6 «Сучасні форми організації торгівлі» (5 кредитів), ОК7 «Методологія наукового дослідження та інтелектуальна власність» (4 кредити), ОК8 «Економетричне моделювання наукових бізнес-проектів» (4 кредити), ОК9 «Діджиталізація бізнес-процесів» (4 кредити). Формуванню та закріпленню професійних навичок сприяє наявність ОК10 «Педагогічна (асистентська) практика» в обсязі 4 кредити ЄКТС. Загалом, обсяг обов'язкових ОК даної ОНП складає 45 кредитів (або 75%), відповідно, вибіркового НД – 15 кредитів (або 25%), надаючи можливість здобувачам обрати 3 вибірково НД обсягом по 5 кредитів кожна. Отже, співвідношення обов'язкових та вибіркового освітніх компонентів даної ОНП знаходиться у межах законодавчо встановлених вимог, відповідає «Положенню про освітньо-наукові програми підготовки докторів філософії в НУБіП України» (2018 р., <https://surl.lu/dmxihg>). Обсяг обов'язкових освітніх компонентів ОНП коливається в межах від 4 до 6 кредитів ЄКТС, а всі вибірково НД знаходяться в межах 5 кредитів, що спрощує процес їх вільного вибору здобувачами. Тривалість підготовки за ОНП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за третім рівнем вищої освіти становить 4 роки. Ознайомлення зі змістом обов'язкових ОК даної ОНП дозволяє ОНП констатувати, що їх опанування здобувачами у сукупності дозволяє у повній мірі набути інтегральної компетентності, відповідних ЗК, СК і ПРН. Наукова складова ОНП спрямована на проведення аспірантами власних наукових досліджень, тематику яких можливо обирати з рекомендованих переліків (<https://surl.li/iqbxfn>; <https://surl.li/fjwgut>) або ж визначити спільно з науковим керівником.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, становлять логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дають можливість досягти заявленої мети та програмних результатів навчання. Зміст освітньої програми забезпечує формування загальнокультурних та громадянських компетентностей, досягнення програмних результатів навчання, що передбачають готовність здобувача самостійно здійснювати аналіз та визначати закономірності суспільних процесів

Внутрішніми нормативними документами, що регламентують вимоги щодо змісту і структури освітніх програм у ЗВО, зокрема, для третього рівня вищої освіти, є «Положення про освітньо-наукові програми підготовки докторів філософії в НУБіП України» (<https://surl.li/vvulcv>), «Положення про організацію освітнього процесу підготовки здобувачів ступеня доктора філософії в НУБіП України» (<https://surl.li/dnmuvx>). ОНП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за третім рівнем вищої освіти в НУБіП України (<https://surl.li/znnecn>) містить 10 обов'язкових освітніх компонентів, які складаються з таких блоків: блок загальної підготовки, який містить три ОК: «Філософія науки», «Іноземна мова за професійним спрямуванням», «Педагогіка та управління закладами вищої школи» загальним обсягом 14 кредитів ЄКТС; блок спеціальної підготовки, який включає сім ОК: «Економіка та організація інноваційного підприємництва в аграрній сфері», «Біржова діяльність на ринках капіталу та організованих товарних ринках», «Сучасні форми організації торгівлі», «Методологія наукового дослідження та інтелектуальна власність», «Економетричне моделювання наукових бізнес-проектів», «Діджиталізація бізнес-процесів», «Педагогічна (асистентська) практика» обсягом 31 кредит ЄКТС; блок вибіркового НД обсягом 15 кредитів ЄКТС, опанування яких дозволяє підсилити відповідні професійні навички і компетентності. Варто зауважити, що структурно-логічна схема, наведена на стор. 13 ОНП 2024 р. (<https://surl.li/znnecn>) надає змогу одержати чітке уявлення про розподіл ОК за семестрами, включає як освітню, так і наукову складові ОНП, проте, не дозволяє наочно ідентифікувати наявні взаємозв'язки між різними ОК, що має практичний сенс в контексті визначення пререквізитів для опанування НД. Наявні в ОНП обов'язкові ОК у своїй сукупності дозволяють досягнути її цілей та ПРН, при цьому, досягненню кожного з ПРН сприяють від двох до шести обов'язкових ОК. Формування загальнокультурних та громадянських компетентностей, досягнення результатів навчання, що відображають здатність здобувача самостійно здійснювати аналіз та визначати закономірності суспільних процесів, у межах даної ОНП забезпечується завдяки опануванню всіх перелічених ОК, однак, найбільшою мірою – за рахунок вивчення ОК «Філософія науки», «Педагогіка та управління закладами вищої школи», «Методологія наукового дослідження та інтелектуальна власність» тощо. Посиленню громадянської свідомості, розвитку критичного мислення й спроможності аналізувати суспільні явища сприяє опанування вибіркового НД, що представлені на сайті кафедри (<https://surl.li/rbjvaq>), участь у наукових та інших заходах, дискусіях тощо. Обов'язкові ОК даної ОНП дозволяють здобувачам набуту у повній мірі усіх визначених стандартом та доданих ЗВО ПРН та досягнути заявленої мети.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностей, якщо освітня програма є міждисциплінарною)

Змістовне наповнення ОНП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за третім рівнем вищої освіти в НУБіП України (<https://surl.li/znncgn>) відповідає предметній області спеціальності, що відображена у стандарті вищої освіти зі спец. 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» для третього (освітньо-наукового) рівня в/о, затв. Наказом МОН України від 20.07.2022 р. №645 (<https://surl.li/uxsntd>). Вивчення змісту та структури ОНП, а також робота у фокус-групах з представниками університету (гарантом і робочою групою, здобувачами, академічним персоналом, зовнішніми стейкхолдерами) дозволили ЕГ констатувати, що дана ОНП у повній мірі дозволяє провадити «підготовку висококваліфікованих фахівців для підприємницьких та торговельних структур, що потребують наявності ступеня доктора філософії, які здатні продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми, проводити власні фундаментальні та/або прикладні дослідження, що передбачають глибинне переосмислення наявних та створення нових цілісних знань і професійних практик, здійснювати наукову та педагогічну діяльність». Зміст ОНП (<https://surl.li/znncgn>), навчальних планів для денної (<https://surl.li/vmidln>) та заочної форм навчання (<https://surl.li/edynfr>), а також вивчення змісту робочих програм навчальних дисциплін, що відображені в ел.кабінеті (для 2024 р.) та на сайті випускової кафедри (для 2025 р., <https://surl.li/rbjvaq>) свідчить про забезпечення відповідності предметній області заявленої спеціальності. Об'єктом вивчення даної ОНП виступає «діяльність суб'єктів господарювання підприємницьких та торговельних структур з орієнтацією на інноваційну наукову (дослідницьку) та педагогічну діяльність», що відповідає стандарту вищої освіти (<https://surl.li/uxsntd>). Опанування аспірантами теоретичного змісту предметної області спеціальності відбувається під час вивчення ними ОК «Філософія науки», «Педагогіка та управління закладами вищої школи», «Методологія наукового дослідження та інтелектуальна власність»; навички використання ними сучасних інформаційних систем для проведення досліджень здобуваються ними при вивченні ОК «Економетричне моделювання наукових бізнес-проектів», «Діджиталізація бізнес-процесів» тощо. Рекомендована та затверджена тематика дисертаційних досліджень також корелює із предметною областю спеціальності 076 (<https://surl.li/rbjvaq>). Дисертаційні роботи підлягають обов'язковому розміщенню на сайті ЗВО.

4. Структура і зміст освітньої програми передбачають можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому законодавством

У НУБіП України для здобувачів ОНП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за третім рівнем вищої освіти передбачено широкі можливості для формування власної траєкторії навчання, що забезпечується шляхом вільного вибору ними вибірових НД, тематики наукових досліджень, форми навчання (денна, заочна тощо). ОНП та навчальним планом передбачено можливість опанування здобувачами вибірових НД в обсязі 15 кредитів ЄКТС, що становить 25% від загального обсягу ОНП, що відповідає як вимогам чинного законодавства, так і внутрішнім нормативним документам ЗВО. Процедура вільного вибору частини освітніх компонентів для здобувачів третього рівня в/о унормовано «Положенням про порядок реалізації аспірантами НУБіП України права на вільний вибір навчальних дисциплін» (<https://surl.li/exzbgp>). Вони можуть обрати з вибірових НД із рекомендованого переліку (обсягом по 5 кредитів ЄКТС кожна), а також НД, передбачені для інших ОП чи рівнів вищої освіти (з урахуванням наявних пререквізитів). Під час зустрічі з ЕГ (Зустріч №4) аспіранти підтвердили як свою обізнаність щодо процедур вільного вибору НД, так і фактичного здійснення ними такого вибору. Формування індивідуальної траєкторії здобувачів відбувається також завдяки обранню ними тематики наукових пошуків. На сайті випускової кафедри (<https://surl.li/rbjvaq>) наведена рекомендована тематика наукових досліджень, при цьому, як було відзначено аспірантами, остаточний вибір напряму наукового дослідження здійснюється ними на основі власних наукових інтересів, набутого досвіду професійної діяльності тощо, спільно із науковими керівниками. Консультування аспірантів з питань побудови їх індивідуальної траєкторії навчання здійснюється гарантом ОНП, науковими керівниками, відділом аспірантури, докторантури та атестації наукових кадрів (<https://surl.li/lbskix>). Формування такої траєкторії забезпечується також завдяки створенню можливостей для участі у програмах академічної мобільності (на підставі «Положення про академічну мобільність студентів і аспірантів НУБіП України», <https://surl.li/nchsrj>), курсах неформальної освіти (відповідно до «Положення про визнання результатів навчання для здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії в НУБіП України», <https://surl.li/inbhlx>), вибору місця проходження педагогічної практики (згідно із «Положенням про педагогічну практику здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії (PhD) НУБіП України», <https://surl.li/djcgdz>) тощо.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності.

В ОНП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за третім рівнем вищої освіти в НУБіП України (<https://surl.li/znncgn>) та навчальних планах для денної (<https://surl.li/vmidln>) та заочної форм навчання (<https://surl.li/edynfr>) передбачено проходження здобувачами в/о педагогічної (асистентської) практики в обсязі 4 кредити ЄКТС, що становить 6,7% від загального обсягу ОНП. Процедуру проходження здобувачами цієї практики регламентовано «Положенням про педагогічну практику здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії (PhD) НУБіП України», <https://surl.li/djcgdz>). Зазначена практика спрямована на досягнення таких програмних

результатів навчання – РН3,5,9,11,12. Проходження практики має на меті закріплення навичок практичної діяльності аспірантів щодо здійснення навчально-виховного процесу у вищій школі, включаючи викладання спеціальних дисциплін, організацію навчальної діяльності студентів, науково-методичну роботу. Аспірант має право проходити педагогічну практику як на базі випускової кафедри, так і на інших кафедрах, або в інших закладах вищої освіти. Ознайомлення з прикладами звітів з педагогічної практики аспірантів, наданими гарантом на запит ЕГ (розміщено в ел. кабінеті) дозволило констатувати належний рівень приділення уваги питанням розвитку практичних навичок і викладацької майстерності. Під час зустрічі з ЕГ (Зустріч №4) здобувачами даної ОНП було відзначено достатній рівень задоволеності процедурами проходження ними практичної підготовки. Окрім того, практична підготовка забезпечується під час участі аспірантів у практичних заняттях, виконання практично орієнтованих завдань і кейсів, передбачених обов'язковими та вибірковими НД, долучення фахівців-практиків до проведення гостьових лекцій (у межах освітньої складової ОНП), а також, при виконанні практично орієнтованих досліджень під час підготовки дисертаційної роботи (у межах наукової складової ОНП).

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок

Під час опанування ОНП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за третім рівнем вищої освіти в НУБіП України (<https://surl.li/znncgn>) здобувачі поступово формують широкий спектр соціальних навичок, які необхідні для ефективної професійної та наукової діяльності. Цьому сприяє зміст низки ОК, зокрема, філософії науки, іноземної мови за професійним спрямуванням, педагогіки та управління закладами вищої освіти, методології наукових досліджень і питань інтелектуальної власності, а також проходження педагогічної практики. Опанування цих дисциплін допомагає здобувачам удосконалити комунікативні здібності, впевненіше почуватися під час публічних виступів, оволодіти інструментами якісної презентації результатів власної діяльності та виробити навички організації власного часу й роботи. Важливим середовищем для розвитку soft skills є участь у науковому житті університету та зовнішніх академічних майданчиках. Регулярні доповіді на семінарах, конференціях, круглих столах, залучення до тренінгів і практичних занять дозволяють здобувачам відпрацьовувати навички аргументованої дискусії, командної взаємодії та співпраці з фахівцями різних галузей. Додаткові можливості для формування лідерських якостей, навичок самоорганізації й командної роботи створює діяльність Спільноти молодих вчених та Ради аспірантів, участь у реалізації наукових та інноваційних проєктів університету. Такі освітні та позаосвітні активності формують у здобувачів комплекс соціальних навичок, що охоплює комунікацію в академічному та професійному середовищі, уміння працювати в команді, презентувати результати власних досліджень, брати на себе відповідальність за спільні завдання й адаптуватися до різних форматів взаємодії.

7. Обсяг окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає законодавству, фактичному навантаженню здобувачів, та програмним результатам навчання

Обсяг та структура освітніх компонентів ОНП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за третім рівнем вищої освіти в НУБіП України (<https://surl.li/znncgn>) сформовані з урахуванням чинних нормативних документів університету, які регулюють організацію освітнього процесу та специфіку підготовки докторів філософії. Відповідно до «Положення про освітньо-наукові програми підготовки докторів філософії в НУБіП України» (<https://surl.li/vvulcv>) і «Положення про організацію освітнього процесу підготовки здобувачів ступеня доктора філософії в НУБіП України» (<https://surl.li/dnmuvx>), навчальні плани аспірантури передбачають поєднання обов'язкових і вибіркових дисциплін, причому частка вибіркової складової повинна є не меншою ніж 25% від загального обсягу ОНП. Структура ОНП дотримується таких вимог: загальний її обсяг становить 60 кредитів ЄКТС, з яких 75% припадає на обов'язкові дисципліни, а 25% - на дисципліни вільного вибору аспірантів. Така пропорція забезпечує баланс між фундаментальною підготовкою та можливістю індивідуалізації траєкторії навчання відповідно до запитів та інтересів здобувачів. Співвідношення аудиторного навантаження (690 годин) до загального обсягу ОНП (1800 годин) становить 38%. Опанування навчальних дисциплін передбачено протягом першого і другого років навчання, що дозволяє аспірантам рівномірно засвоїти теоретичний та методологічний матеріал, необхідний для подальшої наукової роботи. На третьому році здобувачі проходять педагогічну практику обсягом 4 кредити ЄКТС, яка сприяє формуванню професійних умінь викладацької діяльності та відповідає ПРН, пов'язаним із викладанням і комунікацією. Важливим елементом контролю відповідності обсягів навчальних компонентів фактичному навантаженню здобувачів є регулярне опитування аспірантів та обговорення їхніх пропозицій гарантом і робочою групою. Під час зустрічі з ЕГ здобувачі вищої освіти цієї ОНП (Зустріч №4) засвідчили своє схвальне ставлення до розподілу наявного навантаження, відзначивши, що такий рівень фактичного навантаження є прийнятним і їм цілком вистачає часу на виконання завдань.

8. Структура освітньої програми, освітні компоненти забезпечують практикоорієнтованість освітньої програми або узгоджені із завданнями та особливостями дуальної форми здобуття освіти (у разі реалізації цієї форми на освітній програмі)

За ОНП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за третім рівнем вищої освіти в НУБіП України (<https://surl.li/znncgn>) підготовка здобувачів за дуальною формою у даний час не проводиться. Разом з тим, в університеті створено всі необхідні нормативні передумови для її можливого впровадження: на інституційному рівні

діє «Положення про підготовку фахівців за дуальною формою здобуття вищої освіти у НУБіП України» (<https://surl.li/vxwvvz>), яке визначає порядок поєднання навчання в університеті з практичною підготовкою на базі підприємств, установ чи організацій. Така модель відкриває можливість тісніше пов'язати зміст певної ОП з реальними умовами професійної діяльності та забезпечити здобувачам більш глибоке занурення в практичні аспекти майбутньої роботи. Водночас, структура даної ОП та логіка побудови її ОК спрямовані на досягнення високого рівня практикоорієнтованості навчання. Достатній обсяг практичних занять, виконання практичних кейсів, аналітичних завдань і проєктів у межах навч. дисциплін надає можливість здобувачам застосовувати теоретичні знання в прикладних ситуаціях. Важливим елементом практичної підготовки є проходження педагогічної практики, під час якої здобувачі відпрацьовують навички професійної комунікації, організовують та проводять навчальні заняття, здійснюють аналіз результатів власної педагогічної майстерності. Написання дисертаційної роботи виступає підсумковим етапом інтеграції теоретичної і практичної підготовки. Здобувачі мають змогу вивчати реальні проблеми функціонування підприємств, проводити дослідження на основі фактичних даних та пропонувати практично значущі рішення. Додатковим чинником формування практичних навичок є взаємодія здобувачів з роботодавцями та фахівцями галузі. Під час реалізації ОП організовуються зустрічі з представниками бізнесу, гостьові лекції, дискусійні сесії, що дозволяє здобувачам отримувати актуальну інформацію про вимоги сучасного ринку праці, особливості ведення підприємницької діяльності, тенденції розвитку торгівлі й біржового сегмента. Отже, дана ОП забезпечує виражену практичну спрямованість підготовки здобувачів.

9. Освітня програма забезпечує набуття здобувачами вищої освіти компетентностей, направлених на досягнення глобальних цілей сталого розвитку до 2030 року, проголошених резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року № 70/1, визначених Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722

ОП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за третім рівнем вищої освіти в НУБіП України (<https://surl.li/znncgn>) інтегрує принципи сталого розвитку у структуру змісту та очікувані результати навчання, що повністю узгоджується з положеннями резолюції Генеральної Асамблеї ООН № 70/1 та Указу Президента України № 722 щодо імплементації Цілей сталого розвитку до 2030 року. У процесі навчання здобувачі отримують компетентності, які безпосередньо пов'язані з ключовими ЦСР та відображають сучасні виклики соціального, економічного й екологічного розвитку. Найбільшою мірою ОП сприяє реалізації ЦСР 8 «Гідна праця та економічне зростання» та ЦСР 9 «Інновації та інфраструктура». Це забезпечується завдяки опануванню змістових модулів, спрямованих на розвиток підприємницьких навичок, формування здатності до інноваційної діяльності, управління бізнес-процесами, аналізу ринкових тенденцій і створення конкурентоспроможних бізнес-моделей. Здобувачі вчаться працювати з актуальними даними, формувати моделі прийняття управлінських рішень, використовувати цифрові інструменти та технології, що відповідає вимогам сучасного ринку праці та формує підґрунтя для генерації нових ідей та рішень у сфері підприємництва. Певний внесок у досягнення ЦСР 2 «Подолання голоду» та ЦСР 12 «Відповідальне споживання і виробництво» забезпечується через фокус програми на напрямках біоекономіки, інноваційних підходах до агробізнесу, питаннях продовольчої безпеки та корпоративної відповідальності. Ці тематичні блоки формують у здобувачів розуміння ролі сталих практик у сучасному виробництві, торгівлі та логістиці. Розвиток педагогічних компетентностей, участь у діяльності наукових шкіл і дослідницьких групах сприяє досягненню ЦСР 4 «Якісна освіта». Такі види діяльності розвивають уміння проводити навчальні заняття, критично оцінювати освітнє середовище, модерувати дискусії та впроваджувати сучасні методики викладання. Можливості академічної мобільності, наукові стажування та участь у міжнародних комунікаціях допомагають формувати відкритість, повагу до різноманіття та навички міжкультурної взаємодії, що перегукується із завданнями ЦСР 10 «Зменшення нерівності». Участь аспірантів у роботі конференцій, круглих столів, семінарів сприяють також досягненню ЦСР 16 «Мир, справедливості та сильні інститути» та ЦСР 17 «Партнерство заради сталого розвитку». Здобувачі вчаться працювати у команді, співпрацювати з представниками різних установ, взаємодіяти з роботодавцями та експертним середовищем, що формує ключові компетентності громадянської активності, відповідальності та здатності до побудови ефективних партнерств. Тому, ЕГ констатує, що дана ОП цілісно поєднує академічну підготовку з сучасним баченням сталого розвитку, формуючи у здобувачів здатність приймати рішення, орієнтовані на соціальну відповідальність, економічну ефективність і довгострокову стійкість.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Висновок щодо відповідності критерію. Позитивні практики за критерієм

ОП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за третім рівнем вищої освіти в НУБіП України відповідає за Критерієм 2 рівню В, беручи до уваги узгодженість за відповідними підкритеріями: 2.1 (обсяг ОП та її ОК відповідає законодавству й забезпечує належний баланс обов'язкових та вибіркового дисциплін); 2.2 (структура ОП є логічною і забезпечує досягнення заявлених ПРН); 2.3 (зміст ОП відповідає предметній області спеціальності та вимогам стандарту); 2.4 (забезпечено реальні можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії через вибір вибіркового дисциплін, теми наукового дослідження); 2.5 (забезпечено належний рівень практичної підготовки за рахунок проходження пед. практики); 2.6 (ОП сприяє набуттю здобувачами соціальних навичок); 2.7 (обсяг ОК відповідає фактичному навантаженню здобувачів); 2.8 (зміст ОП забезпечує практикоорієнтованість підготовки); 2.9 (програма інтегрує компетентності, спрямовані на досягнення Цілей сталого розвитку до 2030 року).

Недоліки

1) наведена в ОНП структурно-логічна схема надає змогу отримати чітке уявлення про розподіл ОК за семестрами, містить освітню і наукову складові, однак, не передбачає наочного відображення взаємозв'язків між ОК, що є важливим для ідентифікації пререквізитів для ОК наступного семестру.

Рекомендації

1) удосконалити структурно-логічну схему ОНП, відобразивши відповідні взаємозв'язки між освітніми компонентами попереднього і наступного семестрів (до затвердження її редакції на 2026-27 н.р.).

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою укладені відповідно до Умов (Порядку) прийому на навчання для здобуття вищої освіти є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному вебсайті закладу вищої освіти

Прийом на навчання за освітньо-науковою програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за третім рівнем вищої освіти в НУБіП України відбувається на основі чинних законодавчих вимог та визначається щорічно у «Правилах прийому на навчання до аспірантури НУБіП України» (для вступу у 2025 р.: <https://surl.li/xcpfgi>). Зазначені Правила ґрунтуються на вимогах «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у ЗВО (наукових установах)», затв. Постановою КМУ від 23.03.2016 р. №261 (<https://surl.li/lbaxgf>), «Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2025 р.», затв. Наказом МОН України від 10.02.2025 р. №168 (<https://surl.li/ztfqxx>), включають загальні аспекти прийому на навчання, вимоги до вступників, джерела фінансування здобуття ступеня доктора філософії, строки реєстрації заяв, конкурсного відбору та зарахування на навчання до аспірантури, регламентують процедури організації та проведення конкурсного відбору на навчання до аспірантури, визначають порядок прийому документів для вступу на навчання до аспірантури, зарахування на звільнені місця та зберігання робіт вступників. Зазначені правила є чіткими, зрозумілими, не містять ознак дискримінації вступників до аспірантури за будь-якими ознаками та перебувають у вільному доступі на сайті ЗВО. Програми вступних випробувань розміщено на сайті кафедри організації підприємництва та біржової діяльності, включаючи як програми основного, так і додаткового вступного випробування (2024 р.: <https://surl.li/hahrvn>; <https://surl.li/qwerip>; 2025 р.: <https://surl.li/dxlpxl>; <https://surli.cc/sirscz>). Забезпечується всебічне інформування та консультування вступників з боку гаранта та представників кафедри, відділу аспірантури, докторантури та атестації наукових кадрів (<https://surl.li/gmwnfx>). Під час зустрічі з ЕГ представником відділу аспірантури, докторантури та атестації наукових кадрів (Зустріч №7) було відзначено, що у 2025 р. відбулися зміни у правилах вступу на навчання аспірантів, зокрема, для вступу вони повинні успішно скласти іспити та отримати сертифікати ЄВІ (єдиний вступний іспит), що передбачає оцінювання рівня підготовленості вступника до здобуття третього рівня в/о, а також єдине вступне випробування з методології наукових досліджень (ЄВВ), яке поєднує тест загальної навчальної компетентності (ТЗНК) і тест з іноземної мови. За наявності таких сертифікатів абітурієнт має право на подання заяви в ЄДЕБО та на вступ за спеціальністю, брати участь у складанні вступних випробувань зі спеціальності, після чого формуються рейтингові списки вступників, на основі яких проводиться їх зарахування. Жодних проблемних питань щодо організації вступу на навчання за даною ОНП за період її функціонування не виникало.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують її особливості

Правила прийому на навчання до аспірантури НУБіП України розміщені у вільному доступі на офіційному веб-сайті НУБіП України (<https://surl.li/xcpfgi>). Особливості та специфіка ОНП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за третім рівнем вищої освіти відображено у відповідних Програмах вступних випробувань, що наведені на сайті випускової кафедри організації підприємництва та біржової діяльності (<https://surl.li/rbjvaq>). Ознайомлення з цими програмами дозволило ЕГ переконатися у тому, що у ЗВО реалізовано комплексний підхід щодо оцінювання здатності вступників до опанування у майбутньому компонентів ОНП, завдяки наявності як програми з основного змісту, так і програми додаткових вступників випробувань, які призначені для абітурієнтів, які отримали попередній рівень вищої освіти за іншими спеціальностями, що корелює з вимогами стандарту вищої освіти зі спец. 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» для третього (освітньо-наукового) рівня в/о, затв. Наказом МОН України від 20.07.2022 р. №645 (<https://surl.li/uxsntd>). Зокрема, у програмі основного вступного

випробування на 2024 р. (<https://surl.li/hahrvrm>) містяться такі блоки: 1) підприємництво та його розвиток в аграрній сфері; 2) організація торгівлі агропродовольчою продукцією; 3) біржова діяльність, аналіз і прогнозування біржового ринку; 4) конкурентоспроможність підприємницьких структур. Програма додаткового вступного випробування на 2024 р. (<https://surl.li/qwerip>) містить такі блоки: 1) підприємницька діяльність; 2) торгівля та біржова діяльність. У програмі основного вступного випробування на 2025 р. (<https://surl.li/dxlppl>) наявні блоки, адаптовані до вимог спец. Д7 «Торгівля»: 1) торговельна діяльність у сучасній системі бізнес-адміністрування; 2) підприємництво та його інноваційний розвиток; 3) біржова торгівля, аналіз та прогнозування біржового ринку; 4) конкурентоспроможність торговельних та підприємницьких структур, а також приклади тестових завдань, критерії оцінювання знань вступників. Програма додаткового вступного випробування на 2025 р. (<https://surl.li/cc/sirscz>) містить блоки: 1) торговельна діяльність у сучасній системі економічних відносин; 2) підприємницька діяльність. Отже, можна констатувати оновлення змісту програм вступних випробувань, яке відбувається релевантно до змін в ОНП.

3. Заклад вищої освіти у межах освітньої програми здійснює визнання програмних результатів навчання та кваліфікацій, здобутих на інших освітніх програмах (зокрема під час академічної мобільності). Таке визнання здійснюється відповідно до чітких і зрозумілих правил, що не суперечать національному законодавству та міжнародним актам, є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються. Процедура та прийняті рішення про визнання належним чином документуються відповідно до законодавства

Сукупність внутрішніх нормативних документів НУБіП України, якими регламентовано порядок визнання ПРН та кваліфікацій, здобутих на інших ОП, оприлюднено у відкритому доступі на сторінці відділу аспірантури, докторантури та атестації наукових кадрів ЗВО у вкладенні «Нормативно-правова база» (<https://surl.li/qzwiwf>). Ці процедури унормовано у «Положенні про визнання результатів навчання для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в НУБіП України» (<https://surl.li/ejxaut>), яким визначено випадки, у яких може бути застосовано процедуру визнання РН (переведення з інших ЗВО, поновлення на навчання, участь у програмах академічної мобільності тощо), умови визнання результатів навчання щодо назв, обсягів навчальних дисциплін, форм атестації, загальний порядок визнання РН. У «Положенні про порядок формування індивідуальних освітніх траєкторій здобувачами ступеня доктора філософії» (<https://surl.li/guzcae>) конкретизовано, що перезарахування вибіркового НД проводиться на основі академічної довідки, а також, визначено можливість перезарахування кредитів ЄКТС з вибіркового НД, що були опановані у партнерських ЗВО у межах участі в програмах академічної мобільності. Процедури визнання ПРН та кваліфікацій, здобутих на інших ОП, визначено також у таких документах, як «Положення про організацію освітнього процесу підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в НУБіП України» (<https://surl.li/vlicer>), «Положення про педагогічну практику здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії НУБіП України» (<https://surl.li/tymfvz>) – стосовно права аспірантів на проходження педагогічної практики в інших вітчизняних і зарубіжних ЗВО. Під час реалізації ОНП Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» мав місце приклад застосування зазначених процедур, зокрема, здобувачу Стріховському Д. у 2023 р. на підставі академічної довідки з ННЦ «Інститут аграрної економіки» було перезараховано низку освітніх компонент: «Філософія науки», «Іноземна мова за професійним спрямуванням», «Методологія наукового дослідження та інтелектуальна власність». Результати засідання комісії від 06.10.2023 р. оприлюднено на сайті ЗВО (<https://surl.li/vbtygt>). Отже, університет демонструє приклади реального застосування процедур визнання РН, дотримуючись принципів відкритості, доступності, прозорості і чіткої регламентації для здобувачів вищої освіти та інших відповідальних осіб.

4. Заклад вищої освіти у межах освітньої програми здійснює визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти. Таке визнання здійснюється відповідно до чітких і зрозумілих правил, що не суперечать законодавству, є доступними для всіх учасників освітнього процесу

Внутрішній нормативний документ, яким регламентовано порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти у НУБіП України, оприлюднено у вільному доступі на сторінці відділу аспірантури, докторантури та атестації наукових кадрів ЗВО у вкладенні «Нормативно-правова база» (<https://surl.li/qzwiwf>). Таким документом є «Положення про визнання результатів навчання для здобувачів ступеня доктора філософії в НУБіП України» (<https://surl.li/rutntv>), яким визначено, у тому числі, порядок визнання РН на основі знань, здобутих межах участі у програмах неформальної освіти, що підтверджуються відповідними документами (сертифікатами, свідоцтвами тощо). Разом з тим, ЕГ відмічає, що враховуючи чинний Наказ МОН України «Про затвердження Порядку визнання у вищій та фаховій передвищій освіті результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти» від 08.02.2022 р. №130 (<https://surl.li/zvfzql>), вимоги якого було враховано й у відповідному внутрішньому нормативному документі ЗВО – «Порядку визнання результатів навчання здобувачів вищої освіти, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти у НУБіП України» (2024 р., <https://surl.li/cc/gfnmux>), варто звернути увагу на оновлення відповідної нормативної бази й на сторінці відділу аспірантури, докторантури та атестації наукових кадрів. Під час зустрічі з ЕГ зі здобувачами в/о (Зустріч №4) ними було відзначено зацікавленість щодо участі у курсах неформальної освіти, наявність інформування про такі можливості з боку гаранта, НПП тощо, приклади участі без проведення процедури перезарахування. На момент проведення акредитації прикладів визнання РН, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, для здобувачів даної ОНП зафіксовано не було. На думку ЕГ, варто активізувати політику інформування здобувачів щодо можливостей участі у курсах неформальної та/або інформальної освіти,

чому могло б сприяти розміщення на сайті випускової кафедри переліку рекомендованих курсів, які найбільш повно враховують специфіку даної ОНП.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Висновок щодо відповідності критерію. Позитивні практики за критерієм

ОНП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за третім рівнем вищої освіти в НУБіП України відповідає за Критерієм 3 рівню В, беручи до уваги узгодженість за відповідними підкритеріями: 3.1 (зважаючи на оприлюднення у вільному доступі, релевантність, чіткість та відсутність дискримінаційних положень у правилах прийому на навчання); 3.2 (враховуючи висвітлення специфіки ОНП при формуванні програм вступних випробувань); 3.3 (беручи до уваги унормованість процедур визнання РН та кваліфікацій, здобутих на інших ОП, та прикладів їх реального застосування); 3.4 (зважаючи на наявність процедур визнання результатів неформальної / інформальної освіти, однак, враховуючи потребу оновлення та узгодження цих процедур для здобувачів третього рівня вищої освіти). Позитивні практики: 1) повна інформаційна відкритість процедур розгляду можливостей визнання РН та кваліфікацій, здобутих на інших ОП, шляхом висвітлення результатів засідання комісії на сайті ЗВО.

Недоліки

1) Потребує оновлення та узгодження з чинними нормативними вимогами розміщене на сторінці відділу аспірантури, докторантури та атестації наукових кадрів «Положення про визнання результатів навчання для здобувачів ступеня доктора філософії в НУБіП України» 2019 р.; 2) Доцільно активізувати політику щодо інформування аспірантів про можливості участі у курсах неформальної та/або інформальної освіти, напр., завдяки розміщенню на сайті кафедри переліку релевантних курсів.

Рекомендації

1) При оновленні сайту ЗВО та сторінки відділу аспірантури, докторантури та атестації наукових кадрів забезпечити узгодження з чинними нормативними вимогами «Положення про визнання результатів навчання для здобувачів ступеня доктора філософії в НУБіП України» (2019 р.) – до початку 2026/27 н.р.; 2) Забезпечити більш широке інформування здобувачів в/о про можливості та переваги участі у курсах неформальної освіти, оприлюднити рекомендований перелік курсів на сторінці кафедри або у інший спосіб – до початку 2026/27 н.р.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Освітній процес відповідає вимогам законодавства. Методи, засоби та технології навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі мети та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи

Освітній процес за ОНП підготовки докторів філософії зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» здійснюється відповідно до Закону України «Про вищу освіту», Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», постанов КМУ щодо підготовки здобувачів ступеня доктора філософії та Положення про організацію освітнього процесу підготовки здобувачів ступеня доктора філософії в НУБіП України (<https://nubip.edu.ua/normativno-pravova-baza-2>). Освітній процес реалізується через лекційні, практичні та семінарські заняття, консультації, наукові семінари, самостійну роботу, педагогічну практику, що забезпечує поєднання теоретичної, методологічної та практичної підготовки. У ході співбесіди з викладачами та здобувачами ОНП було підтверджено, що застосовуються словесні (лекції, пояснення, дискусії, робота з науковою літературою), практичні (вправи, кейси, практичні завдання), наочні (ілюстрації, демонстрації, спостереження), інтерактивні методи (ділові ігри, тренінги, робота в малих групах), цифрові технології на базі електронного навчального порталу E-learn (<https://elearn.nubip.edu.ua>), участь у наукових семінарах, гостьових лекціях, проєкти Ukraine Global Faculty та доступ до міжнародних наукометричних баз даних. Вибір методів і засобів обґрунтований дослідницьким характером ОНП, необхідністю формування в аспірантів здатності до самостійного наукового пошуку, критичного мислення та ухвалення рішень у сфері підприємництва, а також результатами опитувань, які засвідчили загальну задоволеність якістю підготовки й потребу посилення практичної складової. Студентоцентрований підхід

реалізується через формування індивідуальної освітньої траєкторії (обрання форми навчання, вибіркового компоненту ОНП, складання індивідуального навчального плану, урахування академічної мобільності та перезарахування кредитів ЄКТС згідно з положеннями НУБіП України), а також через доступність інформації про цілі, зміст, очікувані результати навчання та критерії оцінювання у робочих програмах на сайтах відділу аспірантури, економічного факультету, кафедри та в електронних курсах E-learn, що також було підтверджено в ході співбесіди з фокус групами. Інтерактивні методи, наукові семінари, презентації результатів досліджень, участь у конференціях і круглих столах забезпечують активну участь аспірантів та відповідають принципам академічної свободи: здобувачі можуть вільно обирати й уточнювати тематику дисертації, представляти результати досліджень, а викладачі – оновлювати зміст освітніх компонентів відповідно до власних наукових здобутків і сучасних практик. Таким чином, методи, засоби та технології навчання і викладання узгоджені з вимогами законодавства, сприяють досягненню мети й програмних результатів навчання та відповідають студентоцентрованому підходу.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів (у формі робочої програми навчальної дисципліни, силабуса)

Інформаційне забезпечення ОНП підготовки докторів філософії зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» організовано таким чином, щоб усі учасники освітнього процесу своєчасно отримували доступну й зрозумілу інформацію про цілі, зміст та програмні результати навчання, а також порядок і критерії оцінювання. На офіційному вебсайті університету (<https://nubip.edu.ua/official-documents>, <https://nubip.edu.ua/normativno-pravova-baza-2>) розміщено положення про організацію освітнього процесу, про екзамени та заліки, про педагогічну практику, про визнання результатів навчання та формування індивідуальних освітніх траєкторій здобувачів ступеня доктора філософії. На вебсторінках економічного факультету та кафедри організації підприємництва та біржової діяльності (зокрема, розділи з підготовки аспірантів) оприлюднено опис ОНП, навчальний план, робочі програми та силабуси освітніх компонентів, перелік вибіркового дисциплін, інформацію про наукову тематику та графік освітнього процесу. Додатково кожен здобувач має доступ до навчального порталу E-learn (<https://elearn.nubip.edu.ua>), де у складі електронних курсів подано структуру дисциплін, зміст модулів, перелік завдань, форми поточного й підсумкового контролю та шкали оцінювання. Під час співбесіди здобувачі ОНП зазначили, що доступ до робочих програм, силабусів та інших навчально-методичних матеріалів надається до початку вивчення відповідних освітніх компонентів: оновлені документи розміщуються на сайтах підрозділів та в E-learn до старту семестру, а під час першого заняття викладачі додатково презентують структуру дисципліни, очікувані результати навчання, види робіт і порядок оцінювання. Порядок та критерії оцінювання комунікуються через електронні курси E-learn (опис видів діяльності, вагові коефіцієнти, вимоги до виконання завдань), а також усно під час занять і консультацій. Така форма інформування поєднує відкритість (публічність документів), зручність доступу (електронне середовище) та можливість уточнення в індивідуальному форматі, що було підтверджено в ході співбесіди з фокус-групами здобувачів і викладачів ОНП. Серед сильних сторін обраної моделі можна відзначити багатоканальність комунікації (офіційний сайт, сторінки підрозділів, E-learn, очні обговорення, соціальні мережі, месенджери) та її відповідність студентоцентрованому підходу, оскільки здобувачі завчасно проінформовані про вимоги та можуть планувати власну освітню траєкторію. До напрямів подальшого вдосконалення віднесено уніфікацію структури силабусів та посилення використання аналітики E-learn для моніторингу своєчасності ознайомлення здобувачів із матеріалами.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та мети освітньої програми

Поєднання навчання і досліджень за ОНП підготовки докторів філософії зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» забезпечується відповідно до Положення про організацію освітнього процесу підготовки здобувачів ступеня доктора філософії в НУБіП України (<https://nubip.edu.ua/normativno-pravova-baza-2>) і передбачає виконання освітньо-наукової програми у поєднанні з проведенням індивідуального дисертаційного дослідження. Методи викладання і навчання мають дослідницький характер і включають аналіз сучасної наукової літератури, опрацювання статистичних та емпіричних даних, розроблення й захист індивідуальних дослідницьких проєктів, підготовку та презентацію доповідей на наукових семінарах, конференціях і круглих столах, що було підтверджено в ході співбесіди зі здобувачами ОНП. Важливе місце посідає дисципліна «Методологія наукового дослідження та інтелектуальна власність», у межах якої аспіранти опановують методологічні підходи, методики й технології науково-дослідної діяльності в економіці, що створює підґрунтя для якісного виконання дисертаційної роботи та підготовки публікацій у фахових і міжнародних виданнях (Scopus, Web of Science, монографії, навчальні посібники). Результати наукових досліджень викладачів і здобувачів інтегруються в зміст освітніх компонентів через оновлення робочих програм, використання власних емпіричних напрацювань як кейсів і прикладів, залучення аспірантів до наукових шкіл і тематики кафедральних досліджень. Здобувачі проходять науково-дослідницьку та педагогічну практику на базі кафедри та структурних підрозділів університету, а також у рамках участі в наукових заходах і проєктах. Результатами такої практики є апробація проміжних результатів дисертаційних досліджень, підготовка тез і статей, участь у розробленні методичних матеріалів, удосконалення навичок наукової комунікації та викладання. Дослідницька складова ОНП підсилюється участю аспірантів у наукових семінарах, відкритих і гостьових лекціях, міжнародних освітніх і наукових ініціативах, зокрема проєкті Ukraine Global Faculty (<https://ugf.academy/home>), а також у міжнародних конференціях і програмах, де університет є партнером. Прикладами підтримки наукових ініціатив викладачів і здобувачів є співпраця з консалтинговою компанією Phyto-Energy Consulting & Engineering (укладення договору в межах участі у виставці GRÜNE WOCHE-2024), участь у

конференції Європейської асоціації економістів з питань навколишнього середовища та ресурсів (EAERE), залучення до міжнародного проєкту UAFATA, спрямованого на удосконалення практичної підготовки майбутніх підприємців. Таким чином, зміст і форми організації освітнього процесу забезпечують системне поєднання навчання й досліджень, відповідають рівню доктора філософії, спеціальності 076 та меті ОНП.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) систематично оновлюють зміст освітніх компонентів на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі

Оновлення змісту освітніх компонентів за ОНП підготовки докторів філософії зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» здійснюється відповідно до Положення про освітньо-наукові програми підготовки докторів філософії в НУБіП України та Положення про організацію освітнього процесу (<https://nubip.edu.ua/normativno-pravova-baza-2>). Згідно з цими документами, програми навчальних дисциплін розробляються на період дії навчального плану, проте підлягають систематичному перегляду і, за потреби, оновленню, що було підтверджено викладачами та адміністрацією в ході ведення співбесіди. Система перегляду функціонує через щорічну підготовку оновлених робочих програм у встановленій формі, їх обговорення на засіданнях кафедри та затвердження відповідними вченими радами. У ході співбесіди з гарантом та викладачами ОНП було підтверджено, що результати анкетувань здобувачів, пропозиції стейкхолдерів, а також аналіз реалізації ОНП за попередній навчальний рік є обов'язковими джерелами інформації для оцінювання актуальності змісту освітніх компонентів. Оновлення ОК ініціюється викладачами, гарантом ОНП, кафедрою, стейкхолдерами (представниками роботодавців, зовнішніми експертами) та може здійснюватися як у плановому щорічному режимі, так і позапланово - у разі появи нових нормативно-правових вимог, наукових результатів або змін ринку праці. Прикладами таких змін є введення дисципліни «Державний фінансовий моніторинг», оновлення курсу «Методологія наукового дослідження та інтелектуальна власність», адаптація переліку навчальних дисциплін у зв'язку з переходом на спеціальність Д7 «Торгівля». Визначення сучасних практик і наукових досягнень, що мають бути інтегровані в навчання, здійснюється колегіально: враховуються результати наукових досліджень викладачів і здобувачів (у тому числі публікації в журналах, що індексуються Scopus та Web of Science), досвід участі в міжнародних та національних наукових заходах, проходження стажувань, співпраця з бізнесом і партнерами університету. Оновлені програми публікуються на вебсторінках відділу аспірантури, економічного факультету, кафедри та в електронних курсах E-learn, що забезпечує прозорість змін і доступність актуальної інформації для всіх учасників освітнього процесу. Зазначене дозволило ЕГ впевнитися, що під час реалізації ОНП забезпечується систематичне оновлення змісту її ОК на основі врахування новітніх наукових трендів, що надає змогу здобувачам одержати актуальні знання та навички.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності за освітньою програмою та закладу вищої освіти

Міжнародний вимір навчання, викладання та досліджень за ОНП підготовки докторів філософії зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» забезпечується в межах загальної стратегії інтернаціоналізації НУБіП України. На офіційному сайті університету представлено перелік міжнародних програм і партнерських закладів (<https://nubip.edu.ua/mizhnarodni-prohramy>), у межах яких реалізуються можливості академічної мобільності, стажувань та участі у спільних проєктах. Здобувачі ОНП можуть брати участь у програмах міжнародної академічної мобільності відповідно до положень про визнання результатів навчання та формування індивідуальних освітніх траєкторій, що передбачають перезарахування кредитів ЄКТС, здобутих у закордонних ЗВО. Основними викликами для мобільності є організаційні та фінансові обмеження, які частково долаються через залучення до міжнародних грантових і освітніх програм, а також широке використання дистанційних форматів участі в конференціях, семінарах і гостьових лекціях. Для забезпечення дослідницької складової здобувачі та викладачі мають доступ до провідних міжнародних інформаційних ресурсів і баз даних, зокрема Scopus, Web of Science, Science Direct, EBSCO Publishing (<https://surl.li/tqvqyw>), що дозволяє використовувати актуальні наукові досягнення у змісті освітніх компонентів та дисертаційних досліджень. Стимулювання міжнародної активності здійснюється через заохочення участі аспірантів і викладачів у міжнародних конференціях, проєктах і мережах, зокрема у проєкті Ukraine Global Faculty (<https://ugf.academy/home>), який забезпечує доступ до лекцій і майстер-класів викладачів провідних закордонних університетів. До освітнього процесу залучаються викладачі, що мають досвід стажувань у закордонних ЗВО та участі в міжнародних проєктах, а також організовуються гостьові лекції іноземних експертів у змішаному та онлайн-форматах. Прикладами інтеграції міжнародного досвіду є участь гаранта ОНП у міжнародній виставці GRÜNE WOCHE-2024 (Берлін) з підписанням договору про співпрацю з компанією Phyto-Energy Consulting & Engineering, участь у конференції Європейської асоціації економістів з питань навколишнього середовища та ресурсів (EAERE), а також залучення аспірантів до міжнародного проєкту UAFATA, спрямованого на удосконалення практичної підготовки майбутніх підприємців. Частина лекцій, семінарів та наукових заходів проводиться англійською мовою або із залученням англомовних матеріалів, аспіранти готують доповіді та публікації іноземною мовою, що сприяє розвитку академічної мобільності й інтеграції у міжнародний науковий простір. Таким чином, навчання, викладання та дослідження за ОНП органічно пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності університету.

Висновок щодо відповідності критерію. Позитивні практики за критерієм

Експертна група дійшла висновку, що критерій 4 у межах реалізації ОНП підготовки докторів філософії зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» у НУБіП України забезпечено на достатньому рівні. Освітній процес відповідає вимогам законодавства та внутрішніх положень університету щодо організації підготовки докторів філософії (<https://nubip.edu.ua/normatyvno-pravova-baza-2>). Викладання поєднує традиційні й інноваційні методи, інтерактивні технології та цифрові ресурси (зокрема навчальний портал E-learn, участь у проєкті Ukraine Global Faculty, доступ до міжнародних наукометричних баз даних), що забезпечує дослідницький характер ОНП та її практичну спрямованість. Студентоцентризований підхід реалізується через формування індивідуальних освітніх траєкторій, наявність вибірових компонент, можливість перезарахування кредитів ЄКТС і використання механізмів академічної мобільності. Навчання інтегроване з науковою діяльністю: здобувачі виконують дисертаційні дослідження, проходять науково-дослідницьку й педагогічну практику, беруть участь у конференціях, семінарах, міжнародних освітніх і наукових ініціативах, що сприяє формуванню необхідних дослідницьких компетентностей. Зміст освітніх компонентів систематично оновлюється до початку навчального року з урахуванням результатів анкетувань здобувачів, пропозицій стейкхолдерів, новітніх наукових здобутків та змін у нормативно-правовому полі (зокрема, запровадження дисципліни «Державний фінансовий моніторинг», оновлення курсів у зв'язку з переходом на спеціальність D7 «Торгівля»), що було підтверджено аналізом документів та співбесідами з учасниками освітнього процесу.

Недоліки

Відсутні

Рекомендації

Продовжувати подальший розвиток механізму академічної мобільності (зокрема, короткострокові онлайн-/змішані формати, участь у COIL-/BIPs-подібних ініціативах), розширювати практику проведення гостьових лекцій іноземними мовами та включення тем, модулів і блоків іноземною мовою у зміст дисциплін, що сприятиме покращенню рівня володіння іноземною мовою здобувачів вищої освіти, можливостей для активізації їх участі у міжнародних активностях, спільної реалізації міжнародних проєктів із зарубіжними партнерами тощо (на постійній основі).

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дають можливість встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому та оприлюднюються заздалегідь

Традиційними формами контрольних заходів з метою перевірки та оцінювання освітніх результатів ЗО є іспити та заліки. Підтвердженням цього є Положення про екзамени та заліки у здобувачів ступеня доктора філософії (<https://nubip.edu.ua/normatyvno-pravova-baza-2>). Іспити проводяться за білетами, які розробляються науково-педагогічними працівниками, схвалюються на засіданні кафедри та погоджуються завідувачем. Іспити відбуваються у декількох формах: письмовій, електронній (у системі «Elearn») та дистанційній. В разі залікової форми контролю, оцінювання здійснюється шляхом тестування. Зміст екзаменаційних та залікових завдань безпосередньо корелює з програмними результатами навчання, визначеними в ОНП. Підсумковий контроль включає результати поточного контролю, що проводиться протягом семестру. Основними видами є: усні та письмові опитування, підготовка й захист індивідуальних завдань, робота в малих групах, виконання розрахункових робіт, тестування тощо. Для забезпечення об'єктивності застосовуються різноманітні завдання, які дозволяють визначити як рівень засвоєння знань, так і здатність їх практичного застосування. Семестровий контроль проводиться з усіх ОК, передбачених НП, і реалізується у формах поточного контролю, проміжної та підсумкової атестації. Оцінювання результатів здійснюється за 100-бальною рейтинговою шкалою ECTS, національною чотирибальною («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та вербальною («зараховано», «незараховано») системами.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності). Результати навчання підтверджуються результатами єдиного державного кваліфікаційного іспиту за спеціальностями, за якими він запроваджений

Форми контролю та оцінювання засвоєння ОК у НУБіП України регламентуються Положенням про організацію освітнього процесу підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в Національному університеті біоресурсів і природокористування України (<https://nubip.edu.ua/normativno-pravova-baza-2>) і Положенням про екзамени та заліки у ЗВО ступеня доктора філософії (<https://nubip.edu.ua/normativno-pravova-baza-2>). Види контрольних заходів і критерії оцінювання відображені у робочій програмі та силабусі ОК. Інформування ЗО викладачем відбувається на перших заняттях. Перевірка знань відбувається в межах кредитно-модульної системи та проведенням поточного та підсумкового контролю. Оцінювання результатів навчання проводиться за 100-бальною шкалою. Перелік питань, що виносяться на підсумковий контроль обговорюється на заняттях та консультаціях, і вчасно доводиться до відома ЗО. Атестація здобувачів ступеня доктора філософії в Національному університеті біоресурсів і природокористування України здійснюється відповідно до чинних нормативних документів університету, які визначають порядок організації та проведення освітнього процесу. Зокрема, це: Положення про організацію освітнього процесу підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в НУБіП України (<https://nubip.edu.ua/normativno-pravova-baza-2>) та Положення про екзамени та заліки у здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (<https://nubip.edu.ua/normativno-pravova-baza-2>). Ці документи визначають систему форм контролю знань, умінь і навичок аспірантів, порядок проведення екзаменів і заліків, а також критерії оцінювання навчальних досягнень. Атестація охоплює поточний, проміжний і підсумковий контроль, що дозволяє забезпечити комплексну перевірку рівня сформованості програмних результатів навчання. Крім того, положення регламентують порядок складання екзаменаційних білетів, проведення іспитів у письмовій, електронній чи дистанційній формах, а також встановлюють обов'язковість узгодження завдань з освітньо-науковою програмою. Таким чином, система атестації аспірантів у НУБіП України спрямована на забезпечення прозорості, об'єктивності та повної відповідності вимогам стандартів вищої освіти.

3. Визначено чіткі та зрозумілі правила проведення контрольних заходів (у тому числі щодо наукової складової освітньо-наукової програми, за якою здійснюється підготовка здобувачів ступеня доктора філософії), що є доступними для всіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів (зокрема охоплюють процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів), визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Відомості щодо форм контрольних заходів та критерії оцінювання оприлюднюються для ЗО завчасно на початку семестру. Усю необхідну інформацію ЗО зможе знайти у робочих програмах освітніх компонентів, які розробляються та затверджуються на засіданнях кафедр, а також в своєму електронному кабінеті ЗО та на офіційному сайті університету. На першому занятті викладачі ознайомлюють ЗО із порядком проведення контрольних заходів, формами та видами завдань та критеріями оцінювання. Для наукової складової навчання (виконання індивідуального плану підготовки й дисертаційного дослідження) критерії оцінювання визначаються під час затвердження індивідуального плану аспіранта, а також уточнюються і деталізуються під час щорічних звітів кафедри та засідань наукових керівників. Ураховується своєчасність виконання дослідницьких завдань, якість підготовлених публікацій, апробація результатів на конференціях та науковість і оригінальність у написанні дисертації. Об'єктивність оцінювання під час проведення екзаменів і заліків у НУБіП України гарантується дотриманням принципів, закріплених у Положенні про академічну доброчесність (<https://surl.li/azbiuk>) та Етичному кодексі науково-педагогічного працівника (<https://nubip.edu.ua/official-documents>). Відповідно до Положення про екзамени та заліки у здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (<https://surl.li/kgwjpn>), підсумковий контроль здійснюють два науково-педагогічні працівники: один – лектор потоку, другого призначає завідувач кафедри з урахуванням розкладу. Після виконання письмової частини обов'язковим є проведення усної співбесіди двох екзаменаторів із здобувачем. Для розгляду можливих спірних ситуацій на факультетах діють апеляційні комісії та функціонує інститут Уповноваженої особи з питань запобігання та виявлення корупції (<https://surl.li/bogprv>, <https://surl.li/kzzdpt>), створено «Скриньку довіри» (<https://nubip.edu.ua/skrynka-doviry-5>) для анонімного звернення здобувачів. За даною ОНП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» випадків конфлікту інтересів чи необхідності їх врегулювання не зафіксовано.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політику і процедури дотримання академічної доброчесності, яких послідовно дотримуються всі учасники освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через її імплементацію у культуру якості закладу вищої освіти) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності

Політика дотримання академічної доброчесності в НУБіП України визначається низкою нормативних документів, що визначають стандарти та процедури організації освітнього процесу і контролю за його якістю: Положення про академічну доброчесність (<https://surl.li/eaehd>), Положення про організацію забезпечення якості підготовки здобувачів ступеня доктора філософії (<https://surl.li/gphche>), Положення про організацію освітнього процесу підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в Національному університеті біоресурсів і природокористування України (<https://nubip.edu.ua/normativno-pravova-baza-2>), Положення про екзамени та заліки (<https://surl.li/zpgfab>), Антикорупційна програма університету, а також Положення про порядок перевірки наукових,

навчально-методичних і кваліфікаційних робіт на наявність плагіату (<https://nubip.edu.ua/normativno-pravova-baza-2>). Для організації системної роботи щодо академічної доброчесності в університеті створено комісію з питань етики та академічної доброчесності (наказ №812 від 12.07.2024 р.), яка наділена правом розглядати та аналізувати окремі випадки щодо можливого порушення академічної доброчесності та надавати пропозиції адміністрації університету. Перевірка академічних і наукових робіт ЗО (монографій, підручників, посібників, статей, дисертацій тощо) на наявність плагіату в НУБіП України здійснюється із використанням програмного забезпечення StrikePlagiarism (договір про співпрацю № 369 від 12.06.2024 р.). Для цього ЗО подає електронну версію роботи до відповідного структурного підрозділу університету залежно від її типу. Після завантаження роботи у репозиторій уповноваженими особами, співробітники лабораторії проводять перевірку на академічний плагіат та формують довідку, де зазначається відсоток унікальності тексту. У випадку дисертаційних робіт спеціалізовані вчені ради університету несуть відповідальність за перевірку тексту, а у «Рішенні про присудження наукового ступеня» обов'язково відображається інформація про проведення перевірки на академічний плагіат та її результати. У НУБіП України затверджено та оприлюднено на офіційному сайті Положення про академічну доброчесність (<https://nubip.edu.ua/normativno-pravova-baza-2>) та Положення про порядок перевірки наукових, навчально-методичних і кваліфікаційних робіт на наявність плагіату (<https://nubip.edu.ua/normativno-pravova-baza-2>). Окрім того, академічна доброчесність висвітлюється для аспірантів під час наукових семінарів, у межах ОК «Методологія наукового дослідження та інтелектуальна власність», а також на зустрічах керівництва університету (ректора, проректора з наукової роботи, деканів, завідувачів кафедр, гарантів програм, наукових керівників) із ЗО (<https://nubip.edu.ua/seminar-pro-dobrochesnist-u-kvalifikatsiynikh-robotakh-praktychni-porady-ta-pravovi-orijentyry>). Результати анкетування ЗО підтверджують їх достатню поінформованість про вимоги доброчесності протягом навчання. Випадків її порушення серед здобувачів не зафіксовано.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Висновок щодо відповідності критерію. Позитивні практики за критерієм

ОНП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за третім рівнем вищої освіти в НУБіП України відповідає за Критерієм 5 рівню В, беручи до уваги узгодженість за відповідними підкритеріями. Зокрема, забезпечена розробка внутрішньої нормативної бази ЗВО, яка відображає всі аспекти діяльності університету та відповідає чинному законодавству. Форми поточного й підсумкового контролю та критерії оцінювання здобувачів спрямовані на досягнення ПРН за ОК. Форма атестації здобувачів ОП повністю відповідає вимогам Стандарту вищої освіти. В ЗВО сформована зрозуміла здобувачам і викладачам система повторного складання здобувачами контрольних заходів та оскарження їх результатів. Для запобігання порушенням академічної доброчесності створена нормативна система, яка відображає політику і процедуру дотримання академічної доброчесності, що підтверджують результати опитування здобувачів та НПП.

Недоліки

Відсутні

Рекомендації

Продовжувати практику інформування здобувачів вищої освіти з питань академічної доброчесності, включаючи новітні тенденції етичного застосування різноманітних технологій штучного інтелекту при провадженні професійної діяльності, виконанні наукових досліджень тощо (на постійній основі).

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Викладачі, залучені до реалізації освітньої програми, з огляду на їх кваліфікацію та/або професійний досвід спроможні забезпечити освітні компоненти, які вони реалізують у межах освітньої програми, з урахуванням вимог щодо викладачів, визначених законодавством

Науково-педагогічні працівники, що реалізують освітньо-наукову програму «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», в цілому відповідають вимогам щодо якості та кваліфікації, визначеним пунктом 38 Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності (постанова КМУ від 30.12.2015 р. № 1187 у редакції від

24.03.2021 р. № 365). Додонова виконує 6 ліцен.умов; Бондаренко 7 ліцен.умов; Ільчук 6 ліцен.умов; Амеліна 10 ліцен.умов; Мірзоева 11 ліцен.умов; Яворська ліцен.умов; Кириченко 7 ліцен.умов; Єресько 7 ліцен.умов; Волян 6 ліцен.умов. НПП мають досвід наукової, педагогічної та практичної діяльності у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності. Це в більшій мірі підтверджено участю у виконанні держбюджетних і міжнародних наукових проєктів, співпрацею з бізнесом та органами державного управління, публікації у фахових українських і міжнародних журналах, індексованих у наукометричних базах Scopus та Web of Science, участь у програмах академічної мобільності. Результати їхніх досліджень впроваджуються у зміст навчальних дисциплін, тематику кваліфікаційних робіт та наукових досліджень ЗО. Разом з тим, слід відмітити необхідність посилення відповідності тематики наукових статей до ОК, які викладаються Мірзоевою Т.В, Кириченко А.В, Воляк Л.Р. (оскільки зазначені НПП мають наукові публікації, окремі з яких опосередковано корелюють з ОК, що ними викладаються). Доцільно звернути увагу на нарощування публікаційної активності окремих НПП у наукометричних базах Scopus, Web of Science, що дозволить активізувати напрям інтернаціоналізації діяльності ЗВО, у т.ч., у сфері підготовки наукових кадрів. У сукупності, кваліфікація, досвід та наукові здобутки НПП, долучених до реалізації даної ОНП, відповідають законодавчо встановленим вимогам та надають змогу забезпечити якісний рівень викладання НД.

2. Процедури конкурсного відбору викладачів є прозорими, недискримінаційними, дають можливість забезпечити потрібний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми та послідовно застосовуються

Процедура заміщення посад науково-педагогічних працівників у Національному університеті біоресурсів і природокористування України є в цілому структурованою та прозорою. Укладенню трудового договору передують комплекс заходів, серед яких – попередній конкурсний відбір, обговорення та аналіз наукових і професійних здобутків претендента на засіданні кафедри, відкрита лекція, а також обов'язкова співбесіда з ректором університету. Завершальним етапом є таємне голосування членів вченої ради. Конкурс на заміщення посад науково-педагогічних працівників у НУБіП України здійснюється відповідно до Порядку проведення конкурсу на заміщення посад НПП (<https://nubip.edu.ua/normativno-pravova-baza-2>), який є складовою Положення про забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (<https://surl.li/qcvhoh>). Ці документи визначають послідовність проведення конкурсу, критерії добору та вимоги до кандидатів, що забезпечує дотримання принципів академічної доброчесності, відкритості та справедливості у кадровій політиці університету. Моніторинг діяльності науково-педагогічних працівників проводиться згідно рейтингового оцінювання відповідно до Положення про планування та облік роботи науково-педагогічних працівників (<https://surl.li/bujjav>), яке враховує результати навчальної, наукової, методичної, організаційної та виховної роботи.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців, їх організації, професіоналів-практиків та експертів галузі до реалізації освітнього процесу

Положення про раду роботодавців НУБіП України (<https://nubip.edu.ua/normativno-pravova-baza-2>) передбачає можливість участі роботодавців в освітньому процесі. Роботодавці активно залучені до освітнього процесу. Їх пропозиції здебільшого було враховано під час формування цілей, компетентностей і програмних результатів навчання освітньо-наукової програми (<https://surl.li/pqsljh>, <https://surl.li/vezmnl>, <https://surl.li/xdmfnf>). Це відбувалося шляхом обговорення програми, засідання Ради роботодавців <https://surl.li/fgmswl>, <https://surl.li/husjei>, <https://surl.li/ftheoh>, <https://surl.li/hycimi> та під час рецензування. На підставі рекомендацій роботодавців до вибірових навчальних дисциплін було включено курс «Державний фінансовий моніторинг». Між Університетом та роботодавцями укладено низку договорів про співробітництво. Зокрема, НУБіП України має угоди з Аграрною біржею, Громадською спілкою «Аграрний союз України», ННЦ «Інститут аграрної економіки», ТОВ «Укragрохімтрейд», ТОВ Компанія «Агро-темп» (<https://nubip.edu.ua/aspirantura-56>). Практична участь роботодавців у забезпеченні якості освітнього процесу здійснюється завдяки їхньому спілкуванню з гарантом програми, деканом та адміністрацією університету, поданням відгуків і пропозицій, читанням лекцій, а також участі у науково-практичних конференціях, круглих столах та інших заходах (<https://surl.li/agroxv>, <https://surl.li/vdvoex>, <https://surl.li/yzblwu>, <https://surl.li/mtwxci>, <https://surl.li/epvblo>, <https://surl.li/spnwoh>).

4. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями, заохочує розвиток викладацької майстерності

Відповідно до Положення про підвищення кваліфікації науково-педагогічних, педагогічних працівників НУБіП України, інших закладів освіти і установ усіх форм власності та сфер управління, які проходять підвищення кваліфікації на базі університету (<https://nubip.edu.ua/normativno-pravova-baza-2>), викладачі зобов'язані проходити підвищення кваліфікації не рідше ніж один раз на п'ять років. При цьому університет гарантує збереження середньої заробітної плати під час навчання, а самі НПП мають право самостійно обирати установи та форми підвищення кваліфікації. ННІ неперервної освіти і туризму НУБіП України пропонує довготривалі програми професійного розвитку (<https://nubip.edu.ua/faculty/nni-no>). Одним із ключових інструментів оцінки рівня професіоналізму викладачів є методика визначення рейтингу (<https://surl.li/ovmrfs>), яка враховує стажування, участь у програмах підвищення кваліфікації та інші показники діяльності. Рейтинг НПП оприлюднюється на сайті ЗВО: <https://qms.nubip.edu.ua/rating-of-scientific-and-pedagogical-workers-2023-2024/>. Розвитку педагогічного

потенціалу сприяє також активна участь НУБіП у міжнародних програмах співробітництва, що дають можливість стажування за різними спеціальностями (<https://nubip.edu.ua/department/IRO>). Крім того, університет сам організовує курси підвищення кваліфікації для своїх викладачів (<https://surl.li/qxurri>, <https://surl.li/xgkxfw>, <https://old.nubip.edu.ua/node/139436>, <https://old.nubip.edu.ua/node/120444>). В Університеті існують такі форми сприяння розвитку викладацької майстерності своїх працівників: оголошення подяки; преміювання згідно з Положенням про надання щорічної грошової винагороди педагогічним працівникам НУБіП України за сумлінну працю та зразкове виконання посадових обов'язків (https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u101/polozhennya_pro_nadannya_shchorichnoyi_groshovoyi_vinagorodi_2020.pdf), а також відповідно до Положення про преміювання працівників НУБіП України (https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u101/polozhennya_pro_premiyuvannya_2023.pdf); встановлення надбавок до посадових окладів відповідно до Положення про планування та облік роботи науково педагогічних працівників (https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u187/polozhennya_pro_planuvannya_i_oblik_2025.pdf); присвоєння почесного звання «Почесний працівник кафедри НУБіП України» (https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u101/nakaz_no_821_vid_30.10.2020.pdf); надання почесних звань університету; https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u331/nakaz_no_620_vid_28.05.2021_r.pdf; https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u331/zasluzheniy_pracivnik_nubip_ukrayini.pdf; проведення на регулярній основі семінарів із вдосконалення психолого-педагогічної майстерності науково педагогічних працівників).

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Висновок щодо відповідності критерію. Позитивні практики за критерієм

ОНП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за третім рівнем вищої освіти в НУБіП України відповідає за Критерієм 6 рівню В, беручи до уваги узгодженість за відповідними підкритеріями. Загалом, професійна та освітня кваліфікація науково-педагогічних працівників, які забезпечують ОК, сприяє досягненню визначених ОП цілей та ПРН. Процедури конкурсного відбору у ЗВО є прозорими та недискримінаційними. Відмічається ґрунтовна та практична співпраця з роботодавцями шляхом їх активного залучення до викладацького процесу, у практичній та науковій площині. В ЗВО існує система активної популяризації та підтримки різноманітних заходів щодо стимулювання професійної майстерності НПП.

Недоліки

Потребує посилення рівень публікаційної активності окремих НПП у наукометричних базах Scopus, Web of Science (що дозволить активізувати напрям інтернаціоналізації діяльності ЗВО, у т.ч., у сфері підготовки наукових кадрів), а також забезпечення більш чіткої відповідності тематики наукових статей профілю ОК, що викладаються НПП Мірзоевою Т.В, Кириченко А.В, Воляк Л.Р. (оскільки зазначені НПП мають наукові публікації, окремі з яких опосередковано корелюють з ОК, що ними викладаються).

Рекомендації

1) Посилити індивідуальну публікаційну активність окремих науково-педагогічних працівників у виданнях, що індексуються в наукометричних базах Scopus та Web of Science, що сприятиме посиленню інтернаціоналізації діяльності ЗВО у науковій сфері (до початку 2026/27 н.р.). 2) Забезпечити більш чітку відповідність наукових статей та досліджень окремими викладачами (Мірзоевою Т.В, Кириченко А.В, Воляк Л.Р.) відповідно до профілю ОК, які вони викладають (до початку 2026/27 н.р.).

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Навчально-методичне забезпечення освітньої програми, фінансові та матеріально-технічні ресурси (програмне забезпечення, обладнання, бібліотека, інша інфраструктура тощо) забезпечують досягнення визначених освітньою програмою мети освітньої програми та програмних результатів навчання

Навчально-методичне забезпечення, фінансові та матеріально-технічні ресурси освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» формуються й

використовуються відповідно до мети ОНП та визначених програмних результатів навчання. Для реалізації програми залучається матеріально-технічна база НУБіП України, яка включає навчальні корпуси, комп'ютерні класи, наукову бібліотеку з читальними залами (<https://library.nubip.edu.ua>), коворкінг-простори, а також спеціалізовані науково-дослідні лабораторії кафедри організації підприємництва та біржової діяльності («Бізнес-планування підприємницької діяльності», «Біржової діяльності і торгівлі»). Викладачі та здобувачі в ході співбесіди підтвердили, що користуються ліцензованим програмним забезпеченням для економіко-статистичного аналізу, доступом до електронних ресурсів бібліотеки, інституційного репозитарію (<https://repository.nubip.edu.ua>), корпоративним доступом до міжнародних наукометричних баз даних Scopus, Web of Science, Research4Life, а також до офіційних ресурсів органів державної влади, що забезпечує можливість опрацювання актуальної нормативної, статистичної та аналітичної інформації. Навчально-методичне забезпечення ОНП охоплює затверджені робочі програми дисциплін, методичні рекомендації, електронні курси в системі E-learn (<https://elearn.nubip.edu.ua>), збірники матеріалів конференцій, монографії та навчальні посібники викладачів, які інтегрують результати їхніх наукових досліджень у зміст освітніх компонент. Наявне програмне забезпечення надає змогу досягнути ПРН та мети ОП (ОС Windows, пакет програм MS Office, ПЗ MAX (<https://nubip.edu.ua/prohrama-pryynyattyu-upravlinskykh-rishen-makh>) та ін. Структура і зміст навчально-методичного забезпечення, поєднані з наявною інфраструктурою, дають змогу досягати заявлених цілей ОНП та програмних результатів навчання, зокрема щодо здатності здобувачів проводити самостійні наукові дослідження, аналізувати ринкові процеси, ухвалювати управлінські рішення у сфері підприємництва і торгівлі, презентувати й обґрунтовувати результати досліджень. Задоволеність здобувачів навчально-методичним і матеріально-технічним забезпеченням вивчається шляхом регулярних анкетувань та опитувань (у тому числі із використанням електронних форм та сервісів E-learn), результати яких аналізуються на рівні кафедри, гаранта ОНП та керівництва факультету. За підсумками таких опитувань здобувачі в цілому позитивно оцінюють доступність ресурсів і якість навчально-методичних матеріалів, водночас висловлюють пропозиції щодо оновлення окремих компонентів, розширення практикоорієнтованих кейсів і поглиблення роботи з сучасним програмним забезпеченням. Отримані результати враховуються під час перегляду робочих програм, удосконалення електронних курсів, планування закупівель та модернізації обладнання, що забезпечує поступове підвищення якості матеріально-технічної та методичної підтримки реалізації ОНП.

2. Заклад вищої освіти забезпечує доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми, відповідно до законодавства

НУБіП України забезпечує викладачам і здобувачам вищої освіти за ОНП зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» доступ до розвинутої освітньої та наукової інфраструктури відповідно до вимог законодавства. Для реалізації освітнього процесу та наукових досліджень використовуються навчальні корпуси, комп'ютерні класи, міжкафедральні лабораторії, науково-дослідна лабораторія «Бізнес-планування підприємницької діяльності» та лабораторія «Біржової діяльності і торгівлі», коворкінг-центри, наукова бібліотека з читальними залами, електронна бібліотека та навчально-інформаційний портал E-learn (<https://elearn.nubip.edu.ua>). Інформаційно-обчислювальний центр надає доступ до мережі Інтернет, усі користувачі отримують персональні облікові записи для користування електронними сервісами університету, що забезпечує захищений доступ до освітніх та інформаційних ресурсів. Корпоративний доступ до міжнародних баз даних Scopus, Web of Science, Research4Life, а також до електронних ресурсів органів державної влади (Верховна Рада України, Держстат, профільні міністерства) дає змогу використовувати актуальну наукову й нормативно-правову інформацію в навчальній і дослідницькій діяльності. Інформація про наявну інфраструктуру, правила доступу та користування ресурсами розміщена на офіційному сайті університету, сайті бібліотеки та у відповідних розділах E-learn, додатково її доводять до здобувачів під час вступу, організаційних зборів та перших занять. Університет має інституційний репозитарій (<https://repository.nubip.edu.ua>), який функціонує як електронне сховище наукових і навчально-методичних напрацювань викладачів та здобувачів, що було підтверджено в ході співбесіди з фокус-групою. Через репозитарій забезпечується відкритий доступ до дисертацій, статей, монографій, матеріалів конференцій, методичних рекомендацій, що сприяє поширенню результатів наукових досліджень та підвищенню прозорості освітнього процесу. Викладачі й аспіранти мають вільний доступ до репозитарію як користувачі, а також можуть розмішувати у ньому власні напрацювання відповідно до внутрішніх положень університету. Таким чином, ЗВО забезпечує системний і регламентований доступ до інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для якісного навчання, викладання та наукової діяльності в межах ОНП.

3. Освітнє середовище надає можливість задовольнити потреби та інтереси здобувачів вищої освіти, які навчаються за освітньою програмою, та є безпечним для їх життя, фізичного та ментального здоров'я

Освітнє середовище НУБіП України для здобувачів ступеня доктора філософії за ОНП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» формується з урахуванням їхніх освітніх потреб, інтересів та вимог безпеки. Потреби й очікування здобувачів вивчаються шляхом регулярних опитувань і анкетувань на рівні університету та факультету, зокрема щодо якості освітнього середовища, умов навчання, доступу до ресурсів і підтримки. Результати таких опитувань обговорюються на засіданнях кафедри та у гаранта ОНП і враховуються під час коригування розкладу, вибору форматів проведення занять (очний, дистанційний, змішаний), організації додаткових консультацій та тематичних наукових семінарів, а також при оновленні окремих освітніх компонент. Безпека освітнього середовища для життя, фізичного та ментального здоров'я здобувачів забезпечується комплексом організаційних і технічних заходів. Навчальні корпуси обладнані системами охоронно-пожежної сигналізації та відеоспостереження, в

університеті функціонують бомбосховища й укриття. В умовах пандемії COVID-19 та воєнного стану розроблено й оприлюднено накази та положення щодо організації дистанційного навчання (<https://nubip.edu.ua/official-documents>), правила поведінки в надзвичайних ситуаціях, Інструкцію з дотримання правил поведінки в умовах воєнного стану та протиепідемічних заходів (<https://surl.lu/izclky>). Відділ з питань охорони праці забезпечує проведення первинних інструктажів з безпеки життєдіяльності та організовує комплексну роботу зі зміцнення психічного здоров'я (<https://surl.li/owrade>). Для підтримки фізичного здоров'я функціонують спортивні комплекси, секції, студентський спортивно-оздоровчий табір, медичний центр. Особливу увагу приділено інклюзивності та безбар'єрності: університет формує інклюзивне середовище (<https://nubip.edu.ua/inklyuzyvne-seredovyshche-o>), у навчальних корпусах і гуртожитках облаштовано пандуси, ліфти, спеціально обладнані санітарні кімнати та зони вільного доступу. Здобувачі ОНП найчастіше стикаються з проявами стресу, тривожності, перевтоми, пов'язаними з поєднанням навчання, дослідницької роботи й особистих/професійних зобов'язань, а також із наслідками воєнного стану. Для реагування на ці виклики університет забезпечує роботу Центру психосоціальної підтримки та ментального здоров'я (<https://nubip.edu.ua/node/120629>), який надає індивідуальні та групові консультації, проводить тренінги зі стресостійкості, адаптації, тайм-менеджменту. Додатково реалізуються профілактичні заходи з охорони здоров'я (<https://surl.li/dfftly>), інформаційні кампанії та робота кураторів і наукових керівників. За результатами опитувань і зворотного зв'язку, здобувачі позитивно оцінюють доступність цих сервісів, що свідчить про ефективність ужитих заходів і відповідність освітнього середовища вимогам безпечності та студентоцентрованого підходу.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку, підтримку фізичного та ментального здоров'я здобувачів вищої освіти, які навчаються за освітньою програмою

НУБіП України забезпечує здобувачам ступеня доктора філософії за ОНП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» комплексну освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку, а також підтримку фізичного та ментального здоров'я. Комунікація зі здобувачами здійснюється через офіційний сайт університету, вебсторінки факультету й кафедри, систему дистанційного навчання E-learn (<https://elearn.nubip.edu.ua>), корпоративну електронну пошту, оголошення в електронних курсах, зустрічі з гарантом ОНП і науковими керівниками, кураторські години. За результатами співбесід така багатоканальна система комунікації загалом оцінюється як ефективна, оскільки забезпечує своєчасне інформування про розклад, зміни в організації освітнього процесу, можливості академічної мобільності, участі в конференціях і проєктах. Водночас відзначено потребу в уніфікації форматів подання інформації та розширенні інструментів зворотного зв'язку (зокрема опитувань в E-learn). Освітня та інформаційна підтримка реалізується через Наукову бібліотеку НУБіП України (<https://library.nubip.edu.ua>) та Інституційний репозитарій (<https://repository.nubip.edu.ua>), які надають доступ до навчальної, наукової та довідкової літератури, у тому числі публікацій викладачів і здобувачів, а також до баз даних Scopus, Web of Science і Research4Life. Консультативну підтримку в питаннях якості освіти та планування індивідуальних освітніх траєкторій надає Центр якості освіти, а в питаннях кар'єрного розвитку й підприємницьких ініціатив – профільні структурні підрозділи. Організаційна й соціальна підтримка забезпечується через профспілкові та студентські органи самоврядування, систему гуртожитків, студентські їдальні та інші об'єкти соціальної інфраструктури. Підтримка фізичного здоров'я здійснюється Медичним центром НУБіП України та Центром спортивної роботи, що забезпечують медичний супровід, спортивні секції та профілактичні заходи. Підтримку ментального здоров'я й психосоціальний супровід здійснює Центр психосоціальної підтримки та ментального здоров'я (<https://nubip.edu.ua/node/120629>), який надає індивідуальні та групові консультації й тренінги зі стресостійкості та адаптації в умовах воєнного стану. Для осіб з особливими освітніми потребами функціонує інклюзивне середовище (<https://nubip.edu.ua/inklyuzyvne-seredovyshche-o>), що передбачає архітектурну доступність, адаптацію навчальних матеріалів і використання дистанційних технологій. Під час дистанційного та змішаного навчання університет забезпечує доступ до E-learn, онлайн-консультацій та електронних ресурсів, що дає змогу зберігати безперервність освітнього процесу й підтримки здобувачів.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови щодо реалізації права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються за освітньою програмою

НУБіП України забезпечує реалізацію права на освіту осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються за ОНП підготовки докторів філософії «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», шляхом формування інклюзивного освітнього середовища відповідно до вимог законодавства та внутрішніх нормативних документів. В університеті функціонує інклюзивне середовище (<https://nubip.edu.ua/inklyuzyvne-seredovyshche-o>), яке передбачає архітектурну доступність навчальних корпусів і гуртожитків: облаштовано пандуси, ліфти, спеціально обладнані санітарні кімнати, зони вільного доступу, що забезпечує можливість безперешкодного пересування здобувачів з порушеннями опорно-рухового апарату та інших категорій осіб з ООП. Проте інфраструктурні та організаційні умови для осіб з порушеннями зору наразі є недостатньо розвиненими. Освітній процес організовано з урахуванням індивідуальних потреб таких здобувачів: за потреби застосовуються адаптовані навчальні матеріали, гнучкі форми та графіки навчання, використовуються дистанційні технології через навчальний портал E-learn (<https://elearn.nubip.edu.ua>), що особливо важливо в умовах воєнного стану та інших обмежень. Психологічну та консультативну підтримку здобувачам з ООП надає Центр психосоціальної підтримки та ментального здоров'я (<https://nubip.edu.ua/node/120629>), який забезпечує індивідуальний супровід, допомогу в адаптації до навчального навантаження й долати стресових ситуацій. Організаційна та соціальна підтримка реалізується через відповідні підрозділи університету, у тому числі структурні підрозділи, відповідальні за інклюзивну політику. Таким чином,

університет створює безбар'єрні умови, що дозволяють особам з особливими освітніми потребами повноцінно реалізувати право на освіту за ОНП.

6. Наявні унормовані антикорупційні політики, процедури реагування на випадки цькування, дискримінації, сексуального домагання, інших конфліктних ситуацій, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

У НУБіП України створено нормативно врегульовану систему запобігання корупції, цькуванню, дискримінації, сексуальному домаганням та іншим конфліктним ситуаціям, яка поширюється на всіх учасників освітнього процесу, у тому числі здобувачів ОНП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Базовими документами є Етичний кодекс науково-педагогічного працівника НУБіП України (<https://nubip.edu.ua/sites/default/files/ekodeks.pdf>), Антикорупційна програма університету (<https://nubip.edu.ua/antykoriupciyna-prohrama-nubip-ukrayiny>), Положення про антикорупційного уповноваженого НУБіП України (<https://nubip.edu.ua/polozhennya-pro-antykoriupciynoho-upovnovazhenoho-nubip-ukrayiny>), а також Положення про попередження та протидію сексуальним домаганням і дискримінації (<https://nubip.edu.ua/normatyvno-pravova-baza-2>). У цих документах визначено принципи етичної поведінки, процедури подання скарг, порядок їх розгляду, відповідальність за порушення та механізми захисту постраждалих осіб. Для оперативного реагування функціонують Комісія з питань етики та академічної доброчесності та антикорупційний уповноважений; контактна інформація, форми звернень та регламенти роботи відкрито оприлюднені на офіційному сайті університету, що забезпечує прозорість і можливість послідовного застосування процедур усіма учасниками освітнього процесу. Питання академічної доброчесності, етики, запобігання корупції, булінгу й дискримінації інтегровані у зміст обов'язкових курсів і тренінгів для здобувачів та підвищення кваліфікації викладачів. Психологічну підтримку постраждалим та учасникам конфліктних ситуацій надає Центр соціально-психологічної служби / Центр психосоціальної підтримки та ментального здоров'я (<https://nubip.edu.ua/tsentr-sotsialno-psykholohichnoyi-sluzhby-1>, <https://nubip.edu.ua/node/120629>). За інформацією гаранта та кафедри, під час реалізації ОНП фіксувалися поодинокі звернення консультативного характеру, які розглядалися в індивідуальному порядку з дотриманням конфіденційності та процедур, передбачених нормативними документами; системних випадків порушення прав здобувачів не виявлено. До профілактики й розв'язання можливих конфліктів долучаються органи студентського самоврядування (<https://studrada.nubip.edu.ua>), які беруть участь у роз'яснювальній роботі, інформуванні здобувачів про наявні механізми захисту, а за потреби - представляють інтереси студентів у робочих групах і комісіях. Таким чином, антикорупційні політики та процедури реагування на випадки цькування, дискримінації, сексуального домагання та інші конфліктні ситуації унормовані, доступні та послідовно застосовуються під час реалізації освітньої програми.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Висновок щодо відповідності критерію. Позитивні практики за критерієм

Експертна група дійшла висновку, що критерій 7 у межах реалізації ОНП підготовки докторів філософії зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» у НУБіП України забезпечено на достатньому рівні. Матеріально-технічна, інформаційна та навчально-методична база університету (навчальні корпуси, комп'ютерні класи, спеціалізовані лабораторії кафедри, наукова бібліотека, електронні ресурси, E-learn, інституційний репозитарій, корпоративний доступ до Scopus, Web of Science, Research4Life та державних інформаційних систем) відповідають меті ОНП та сприяють досягненню програмних результатів навчання. Освітнє середовище є розвиненим і орієнтованим на потреби здобувачів: функціонують медичний центр, спортивні об'єкти, психологічна служба, центр психосоціальної підтримки та ментального здоров'я, інклюзивне середовище з архітектурною доступністю та можливістю використання дистанційних технологій. Наявні численні механізми освітньої, організаційної, інформаційної, консультативної та соціальної підтримки (бібліотека, Центр якості освіти, Центр кар'єри та розвитку підприємництва, профком, студентське самоврядування), а також унормовані антикорупційні, етичні та антидискримінаційні політики, що забезпечують безпечне, доброчесне й прозоре освітнє середовище. Регулярні опитування здобувачів щодо умов навчання та освітнього середовища, а також задеклароване врахування їх результатів свідчать про загальну відповідність освітнього середовища принципам студентоцентрованості.

Недоліки

ЕГ встановлено, що заклад забезпечує матеріально-просторові умови для осіб з особливими освітніми потребами (наявні пандуси, ліфти, адаптовані санітарні кімнати тощо), однак інфраструктурні та організаційні умови для осіб з порушеннями зору наразі є недостатньо розвиненими.

Рекомендації

Рекомендується посилити інклюзивність освітнього середовища для осіб з порушеннями зору, зокрема передбачити використання шрифту Брайля в навігації та інформаційних матеріалах, розширити доступ до аудіокниг і електронних ресурсів з функціями озвучування тексту, а також удосконалити супровід таких здобувачів через відповідні консультативні та технічні сервіси (до початку 2026-27 н.р.).

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно здійснює визначені ним процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми

У НУБіП України наявна дієва система забезпечення якості вищої освіти та відповідна внутрішня нормативна документація, яка регламентує питання розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП: 1) «Положення про освітньо-наукові програми підготовки докторів філософії в НУБіП України» (<https://surl.li/vvulcv>), яким визначено загальні положення й терміни, підходи до класифікації ОП та їх документального забезпечення, вимоги щодо обсягу ОНП і тривалості навчання, порядок розроблення ОНП, порядок реалізації, моніторингу та періодичного перегляду ОНП; 2) «Положення про організацію освітнього процесу підготовки здобувачів ступеня доктора філософії в НУБіП України» (<https://surl.li/dnmuvx>), яким конкретизовано зміст освітньої та наукової складових ОНП; 3) «Порядок опитування здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, аналізу та представлення результатів опитування» (<https://surl.li/vkkibs>), згідно з яким результати опитувань можуть слугувати підставою для оновлення ОНП; 4) «Положення про систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в НУБіП України» (<https://surl.li/nmqtoh>), яким регламентовано процедури здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм та ін. Процедури започаткування ОНП розпочинаються із формування проєктної групи та призначення гаранта, надалі проводиться аналіз її актуальності та достатності наявних ресурсів, після чого формується профіль ОНП, визначається її змістове наповнення та складається навчальний план тощо. Усі ОНП мають пройти обов'язкову процедуру їх схвалення і затвердження: проєктною групою, випусковою кафедрою, деканатом, вченої радою ЗВО тощо. Забезпечується регулярний моніторинг, перегляд та оновлення ОНП, а підставами для внесення змін можуть слугувати результати опитувань заінтересованих сторін, зміни у ресурсному забезпеченні, надані пропозиції від учасників освітнього процесу, результати оцінювання якості реалізації ОНП, зміни у законодавстві. Ознайомлення з даною ОНП дозволило ЕГ констатувати, що її оновлення відбувалося щорічно, а кожна з редакцій ОНП за 2017-2025 рр. оприлюднена на сайті кафедри організації підприємництва та біржової діяльності (<https://surl.li/rbjvaq>). Останні зміни в ОНП на 2025 р. були зумовлені як законодавчими оновленнями, зокрема, у переліку галузей знань і спеціальностей (Постанова КМУ від 30.08.2024 р. №1021, <https://surl.li/axpwzk>), що сприяло її переходу до галузі знань Д «Бізнес, адміністрування та право» за спец. Д7 «Торгівля», зміні назви ОНП на «Торгівля та підприємництво» та посиленню врахування специфіки діяльності фахівців з торгівлі у складі її ПРН (<https://surl.li/itpuzw>), так і врахуванням рекомендацій різних категорій стейкхолдерів.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через відповідні органи самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Пропозиції здобувачів вищої освіти беруться до уваги під час перегляду освітньої програми

Під час проведення акредитації ОНП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за третім рівнем вищої освіти в НУБіП України ЕГ дійшла висновку, що здобувачі вищої освіти та представники студ. самоврядування активно долучені до процесу її оновлення, перегляду та підвищення якості освітнього процесу на партнерських засадах. У ЗВО систематично проводяться анкетні опитування аспірантів (не рідше одного разу на рік, що відзначено у внутр. нормативних документах ЗВО (<https://surl.li/vkkibs>) та засвідчено аспірантами під час зустрічі з ЕГ (Зустріч №4). Форма анкетного опитування (<https://surl.li/mwgxvn>) та результати таких опитувань здобувачів наведено у вільному доступі на сайті випускової кафедри (за 2024 р. – <https://surl.li/ephmmb>). Здобувачі зазначили, що їх пропозиції беруться до уваги та враховуються при вдосконаленні ОНП та осв. процесу (напр., пропозиції щодо інтенсифікації набуття практичних навичок у професійній сфері). Узгоджену позицію здобувачів щодо модернізації ОНП мають змогу озвучувати їх представники, які входять до складу робочої групи (2024 р. – Водницький М., 2025 р. – Стоянов А.). Аспіранти активно долучаються до обговорення проєктів ОНП, а результати таких обговорень висвітлюються на сайті випускової кафедри (напр., до обговорення ОНП 27.10.2023 р. були долучені здобувачі Стоянов А., Стріховський Д., Глуша А.; <https://surl.li/ywtaqr>). Оскільки при підготовці здобувачів третього рівня вищої освіти вкрай вагомим є саме наукова складова, суттєву роль у висвітленні та відстоюванні позицій аспірантів відіграють Рада аспірантів НУБіП України, діяльність якої регламентовано відповідним Положенням (2024 р., <https://surl.li/mlygly>), Спілка молодих вчених. Окрім того, під час зустрічі з ЕГ (Зустріч №5) свою активну позицію продемонстрували представники Сенату Студентської організації НУБіП України (<https://surl.li/qwkkxq>), які входять до вчених рад відповідного рівня та долучаються до питань обговорення якості конкретних ОП та осв. процесу в

цілому. Представники Спільки молодих вчених, Сенату Студентської організації, Рада аспірантів ініціюють та проводять власні опитування, що також сприяє врахуванню думки здобувачів щодо освітньої та наукової складових ОНП. Здобувачі даної ОНП підкреслили, що гарант та інші НПП, представники адміністрації кафедри, факультету, ЗВО завжди відкриті до комунікації, прагнуть якнайповніше врахувати їх запити і потреби. Покращенню комунікації зі здобувачами сприяє також застосування цифрових платформ і месенджерів, прискорюючи процес обміну інформацією. Напрямою подальшого вдосконалення підходів до врахування думки здобувачів при вдосконаленні ОНП є запровадження опитування щодо рівня задоволеності викладанням конкретних ОК на базі цифрової платформи ЗВО (за твердженням представника університету, що відповідає за якість в/о, такий процес перебуває у стадії початку реалізації).

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери

Представники роботодавців та їх об'єднань беруть участь у процедурах перегляду та оновлення даної ОНП на системній основі. Кафедрою організації підприємництва та біржової діяльності налагоджено тісну співпрацю з низкою стейкхолдерів, включаючи: Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки», Національну асоціацію сільськогосподарських дорадчих служб України, ТОВ «Мінераліс Україна», ТОВ «Сатіва», Узинську міську територіальну громаду та ін. Укладено низку договорів (угод, меморандумів), на підставі яких проводиться плідна співпраця, зокрема, із ТОВ «Українська універсальна біржа» (<https://surl.li/apprgw>), Державним біотехнологічним університетом (<https://surl.li/uhnmyw>), ТОВ «Агросем» (<https://surl.li/fttcqw>), ТОВ «Управлінське товариство «УЛФ»» (<https://surl.li/xrdcvc>), Уманським національним університетом садівництва (<https://surl.li/isoznq>), Фермерським господарством «ЛАОС-АГРО» (<https://surl.li/cuwpce>), ННЦ «Інститут аграрної економіки» (<https://surl.li/ygvvbk>), Миколаївським національним аграрним університетом (<https://surl.li/fpbfld>) та ін. Долученню роботодавців до забезпечення якості ОНП сприяє також їх участь у її рецензуванні. Так, на ОНП 2024 р. (<https://surl.li/znnecn>) було надано рецензії Громадської спілки «Аграрний союз України» (Голова Спілки Новіков Г.), Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки» (учений секретар, д.е.н., професор, член-кореспондент НААН України Шпикуляк О.), ТОВ «Інститут інноваційної біоекономіки» (генеральний директор, д.е.н., член-кореспондент НААН України Володін С.); на ОНП 2025 р. (<https://surl.li/itpuzw>): вищезазначеними трьома рецензентами та ЗВО «Подільський державний університет» (директор ННІ бізнесу і фінансів Місюк М.), Сумського національного аграрного університету (д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки та підприємництва ім. проф. І.М. Брюховецького Терещенко С.). Під час зустрічі з ЕГ представники зовнішньої академічної спільноти зауважили наявність планів щодо участі у складі разових спеціалізованих вчених рад під час майбутніх захистів докторів філософії у якості офіційних опонентів. Також, роботодавці долучені до забезпечення якості ОНП за рахунок проведення ними тематичних гостьових лекцій для здобувачів в/о, участі у різноманітних спільних заходах (науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах, обговореннях). Системній участі роботодавців у підвищенні якості ОНП сприяє також долучення до складу робочої групи (к.е.н., директор ТОВ «Мінераліс Україна» Ліпський Ю.). У ЗВО реалізовано проходження анкетних опитувань роботодавців, результати останнього з них у 2024 р. (<https://surl.li/fseqjn>), до якого долучилися 6 зовнішніх стейкхолдерів, засвідчили їх участь у співпраці, що відбувалася шляхом зустрічей під час проведення семінарів, круглих столів та інших заходів, надання допомоги у проведенні наукових досліджень й консультуванні, сприяння у проходженні стажування та допомоги у працевлаштуванні.

4. Наявна практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми (крім випадку проходження акредитації вперше)

У даному ЗВО сформовано дієву систему взаємодії із випускниками, включаючи практики збору, аналізу, відстеження кар'єрних здобутків випускників ОП університету. Така взаємодія відбувається на різних рівнях: кафедральному, факультетському, університетському. Зокрема, у НУБіП України наявний відповідний структурний підрозділ, який опікується питаннями взаємодії із випускниками – центр розвитку кар'єри (<https://surl.li/mlokjy>), до складу якого входять відділ профорієнтації та маркетингу, відділ практичного навчання та працевлаштування, відділ постійно діючих консультаційно-підготовчих курсів. Керівник даного центру під час зустрічі з ЕГ (Зустріч №8) зазначив, що під час діяльності центру реалізується співпраця з усіма категоріями (бакалаври, магістри, аспіранти, випускники) з питань допомоги у працевлаштуванні за спеціальністю. У межах університету наявна значна база роботодавців (<https://surl.li/qsbhji>), а також свою базу роботодавців має економічний факультет, із роботодавцями відбувається постійна співпраця, а їх база систематично оновлюється й розширюється. Компанії майже щоденно звертаються до ЗВО з питань добору необхідних кадрів, що надає змогу ефективно сприяти працевлаштуванню випускників. Також, центром розвитку кар'єри проводяться різноманітні заходи, напр., «Дні кар'єри», «Ярмарки вакансій» (які проводять факультети з профільними роботодавцями), Дні відкритих дверей з партнерами, які мають потребу у фахівцях з певної конкретної спеціальності, організовуються онлайн-зустрічі, забезпечується грантова і стипендіальна підтримка здобувачів (у т.ч. аспірантів), наявна Інстаграм сторінка, де оперативно публікуються вакансії від партнерів-роботодавців щодо можливостей як працевлаштування, так і проходження стажувань, участі у проєктах тощо. Важливу роль у взаємодії із випускниками відіграють також представники випускової кафедри й економічного факультету, які сформували налагоджені контакти з роботодавцями, що мають потребу у фахівцях конкретних спеціальностей. Завдяки багаторівневій підтримці і взаємодії механізм сприяння працевлаштуванню випускників у ЗВО, співпраці з ними на різних етапах їх кар'єрного шляху дозволяє зробити цей процес ефективним та взаємовигідним.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на результати моніторингу освітньої програми та/або освітньої діяльності з реалізації освітньої програми, зокрема здійснений через опитування заінтересованих сторін

Функціонування системи забезпечення якості вищої освіти у НУБіП України відбувається на основі низки внутрішніх нормативних документів ЗВО, а саме: «Положення про систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в НУБіП України» (<https://surl.li/nmqtoh>); «Положення про організацію освітнього процесу в НУБіП України» (<https://surl.li/fbmyno>); «Положення про організацію освітнього процесу підготовки здобувачів ступеня доктора філософії в НУБіП України» (<https://surl.li/dnmuvx>); «Порядок опитування здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, аналізу та представлення результатів опитування» (<https://surl.li/vkkibs>) та ін. У ЗВО функціонує центр забезпечення якості освіти, до складу якого входять навчальний, навчально-методичний відділи, а також відділи менеджменту якості та розвитку персоналу (<https://surl.li/ulgbdq>). Діяльність центру спрямовано на постійний моніторинг осв. процесу, дотримання принципів академічної доброчесності, збирання й аналіз інформації щодо академічної діяльності тощо, тим самим, сприяючи ефективності управлінських процесів та підвищенню якості освітніх послуг у ЗВО. У межах даної ОНП проводиться низка опитувань, включаючи здобувачів в/о (<https://surl.li/ephmbb>), роботодавців (<https://surl.li/fsejgn>), науково-педагогічних працівників (<https://surl.li/wvbsxi>). Система реагування на виявлені недоліки і проблемні моменти є доволі гнучкою, що дозволило ідентифікувати та оперативно усунути їх, а саме: покращено навчально-методичне забезпечення освітніх компонент на базі платформи дистанційного навчання, що є важливим в умовах викликів воєнного часу; розширено й оновлено перелік пропонованих для даної ОНП дисциплін вільного вибору здобувача (на момент проведення акредитації він містить НД, які є актуальними в контексті посилення професійної компетентності здобувачів, напр., «Аграрна політика в умовах глобалізації економіки», «Управління логістичною діяльністю», «Товарознавча експертиза» та ін.; <https://surl.li/dwmita>); активізовано участь здобувачів в/о у процесах оновлення та вдосконалення ОП шляхом їх долучення до робочої групи. Система внутрішнього реагування також продемонструвала гнучкий підхід до оновлення ОНП у зв'язку зі зміною переліку галузей знань і спеціальностей (Постанова КМУ від 30.08.2024 р. №1021, <https://surl.li/axpwwk>), що зумовило трансформацію ОНП у 2025 р. (зміну назви, посилення фокусу на опанування знань і компетентностей з торгівлі відповідно до потреб спец. Д7 «Торгівля»; <https://surl.li/itpuzw>). Разом з тим, потребують посилення окремі елементи контролю за правильністю документального оформлення ОНП та інших документів з організації осв. процесу: наявність номерів і дат протоколів, підписів, печаток тощо (напр., як було з'ясовано на резервній зустрічі, до ел. кабінету гаранта було помилково завантажено ОНП без зазначення № і дати протоколу її затвердження).

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема зауваження та рекомендації, сформульовані під час попередніх акредитацій) беруться до уваги під час перегляду освітньої програми

В процесі вдосконалення ОНП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за третім рівнем вищої освіти в НУБіП України беруться до уваги зауваження та рекомендації, отримані під час проходження акредитацій інших ОП у ЗВО, що було підтверджено гарантом, робочою групою, представниками центру забезпечення якості освіти університету. В університеті відслідковуються рекомендації від ЕГ та членів ГЕР, отримані за результатами акредитацій, відбувається їх аналіз та на засіданні навчально-методичної ради у згрупованому вигляді, визначаються ті напрями, які підлягають коригуванню на загальноуніверситетському рівні, або рівні факультету чи конкретної ОП. Так, на інституційному рівні було оновлено низку внутрішніх нормативних документів ЗВО, що стосуються питань підготовки здобувачів в/о, напр., «Положення про організацію освітнього процесу в НУБіП України» (2025 р., <https://surl.li/fbmyno>), «Положення про академічну доброчесність НУБіП України» (2025 р., <https://surl.li/nuwffd>). Окрім того, у поточному році НУБіП України має досвід успішного проходження постаакредитаційного моніторингу за власною заявою за однією з акредитованих ОП (<https://surl.li/dtnlax>). На сторінці центру забезпечення якості освіти наведено «Інструкцію щодо проведення постаакредитаційного моніторингу (ПІАМ) за зверненням закладу вищої освіти» (<https://surl.li/rsqinl>). На думку ЕГ, подальшому розвитку системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в університеті сприятиме імплементація практики оприлюднення результатів врахування зауважень та пропозицій пройдених акредитацій у систематизованому вигляді у вільному доступі на сайті ЗВО.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти формується культура якості освіти, що сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою

Під час проведення акредитації ЕГ дійшла висновку, що в академічній спільноті НУБіП України сформовано відповідну культуру якості вищої освіти, що було підтверджено усіма учасниками освітнього процесу в процесі зустрічей з ЕГ (представниками адміністрації ЗВО, структурних підрозділів, НПП, здобувачами, іншими категоріями заінтересованих сторін). Система менеджменту якості НУБіП України є сертифікованою відповідно до EN ISO 9001:2015 (сертифікат Відень, Австрія, дійсний до 22.08.2027 р.; <https://surl.li/aqkgag>). Наявна низка внутрішніх нормативних документів, яких послідовно дотримуються усі учасники осв. процесу, зокрема, «Положення про систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в НУБіП України» (<https://surl.li/nmqtoh>); «Положення про організацію освітнього процесу в НУБіП України» (<https://surl.li/fbmyno>);

«Положення про академічну доброчесність НУБіП України» (<https://surl.li/nuwfffd>); «Положення про порядок перевірки наукових, навчально-методичних, дисертаційних, магістерських, бакалаврських та інших робіт на наявність плагіату» (<https://surl.li/kbyohr>). В університеті сформовано практику нульової толерантності до проявів плагіату та будь-яких інших порушень принципів академічної доброчесності. Позитивною практикою ЗВО є наявність унормованої політики використання засобів штучного інтелекту, що відображена у «Положенні про політику використання штучного інтелекту у НУБіП України» (2024 р., <https://surl.li/ojkvvz>), разом з тим, залишаються актуальними питання навчання учасників осв. процесу щодо етичного й ефективного застосування засобів штучного інтелекту. Розвитку культури якості сприяє налагодження дієвого й постійного зворотного зв'язку за рахунок проведення опитувань (здобувачів, НПП, роботодавців), обговорень і консультацій з усіма зацікавленими сторонами. Варто відзначити, що культура якості ЗВО ґрунтується на принципах студентоцентрованого підходу, запровадженні новітніх цифрових технологій та інструментів в освітньому процесі, поєднанні знань академічного й практичного характеру завдяки налагодженій співпраці з роботодавцями. Також практикується процедура розгляду та визначення можливостей врахування пропозицій, наданих як внутрішньою, так і зовнішньою спільнотою.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Висновок щодо відповідності критерію. Позитивні практики за критерієм

ОНП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за третім рівнем вищої освіти в НУБіП України відповідає за Критерієм 8 рівню В, беручи до уваги узгодженість за відповідними підкритеріями: 8.1 (зважаючи на чітке дотримання вимог внутрішніх нормативних документів щодо оновлення ОНП); 8.2 і 8.3 (беручи до уваги багатоаспектність врахування позицій здобувачів, органів студентського самоврядування і роботодавців в контексті забезпечення якості ОНП); 8.4 (зважаючи на дієву систему взаємодії з випускниками та системні заходи щодо сприяння їх працевлаштуванню); 8.5 (зважаючи на адаптивне реагування системи забезпечення якості на виявлені недоліки); 8.6 (беручи до уваги наявність врахування рекомендації зовнішнього оцінювання якості при вдосконаленні ОНП та освітнього процесу); 8.7 (враховуючи високий рівень культури якості у ЗВО). Позитивні практики: 1) наявність сертифікованої системи менеджменту якості у НУБіП України відповідно до EN ISO 9001:2015; 2) наявність унормованої політики використання засобів штучного інтелекту у внутрішньому нормативному документі університету.

Недоліки

1) відсутня практика проведення повноцінних анонімних опитувань щодо рівня задоволеності здобувачів викладанням конкретних ОК (зокрема, під час зустрічі з представниками ЗВО, відповідальними за функціонування системи внутрішнього забезпечення якості освіти, встановлено, що на момент проведення акредитації відбуваються підготовчі роботи щодо організації опитувань за НД на базі цифрової платформи ЗВО); 2) потребують посилення окремі елементи контролю за правильністю документального оформлення ОНП та інших документів з організації освітнього процесу (напр., наявність номерів і дат протоколів, підписів, печаток тощо) з метою недопущення у подальшому оприлюднення на сайті ЗВО / розміщення в ел. кабінетах гарантів тощо документів, що не містять передбачених атрибутів; 3) відсутня практика оприлюднення результатів врахування зауважень та пропозицій попередніх акредитацій у систематизованому вигляді на сайті ЗВО; запровадження системного підходу до висвітлення таких результатів дозволило б кожному з учасників освітнього процесу отримати більш чітке уявлення щодо існуючих політик та потреб у подальшому вдосконаленні ОП та освітнього процесу.

Рекомендації

1) забезпечити реалізацію організаційних і програмно-технічних заходів з метою проведення повноцінних анонімних опитувань щодо рівня задоволеності здобувачів викладанням конкретних ОК на базі цифрової платформи ЗВО (до початку 2026/27 н.р.); 2) посилити контроль з боку відповідальних осіб за правильністю документального оформлення ОНП та інших документів з організації освітнього процесу (на постійній основі); 3) забезпечити оприлюднення систематизованих результатів врахування або відхилення зауважень і пропозицій, наданих під час проходження попередніх акредитацій (до початку 2026/27 н.р.); 4) продовжувати практику щодо інформування учасників освітнього процесу з питань етичного й ефективного застосування засобів штучного інтелекту (на постійній основі).

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу за ОНП підготовки докторів філософії зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» унормовані системою внутрішніх документів НУБіП України. Зокрема, їх визначено Статутом університету (<https://surl.li/oorpyb>), Положенням про організацію освітнього процесу (<https://nubip.edu.ua/official-documents>), Положенням про організацію освітнього процесу підготовки доктора філософії (<https://nubip.edu.ua/normativno-pravova-baza-2>), Положенням про академічну доброчесність (<https://surl.li/azekak>), Положенням про порядок реалізації аспірантами права на вільний вибір навчальних дисциплін і Положенням про академічну мобільність студентів і аспірантів (<https://nubip.edu.ua/normativno-pravova-baza-2>) та іншими регламентами. У цих документах чітко окреслено статус, права й обов'язки здобувачів, викладачів, наукових керівників, органів управління та самоврядування, а також процедури зарахування, відрахування, оцінювання результатів навчання, реалізації академічної мобільності, дотримання академічної доброчесності. Доступність і зрозумілість правил забезпечуються тим, що всі зазначені документи розміщені у відкритому доступі на офіційному вебсайті університету (<https://nubip.edu.ua>), у розділі нормативно-правової бази (<https://nubip.edu.ua/normativno-pravova-baza-2>), а також на сторінках відділу аспірантури, докторантури та атестації наукових кадрів (<https://surl.li/ngkwwd>), економічного факультету та кафедри організації підприємництва та біржової діяльності (<https://nubip.edu.ua/aspirantura-56>). Здобувачі ознайомлюються з основними положеннями під час вступу, організаційних зустрічей, перших занять, консультацій з гарантом ОНП і науковими керівниками; посилання на ключові регламенти надаються й у матеріалах навчально-методичного забезпечення. У ході співбесід зі здобувачами та викладачами було підтверджено, що ці правила є зрозумілими, застосовуються послідовно в повсякденній освітній та науковій діяльності й забезпечують прозорі та передбачувані умови реалізації освітньої програми.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному вебсайті відповідний проєкт із метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін

НУБіП України забезпечує прозорість процедури розроблення й перегляду ОНП підготовки докторів філософії зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» шляхом попереднього оприлюднення її проєкту для обговорення із заінтересованими сторонами. Проєкти освітніх програм та змін до них розміщуються у відкритому доступі на офіційній вебсторінці кафедри організації підприємництва та біржової діяльності (<https://nubip.edu.ua/aspirantura-56>) не пізніше ніж за місяць до їх затвердження. На сторінці публікуються текст проєкту ОНП (або змін до неї), навчальний план, а також інформація про можливість подання зауважень і пропозицій від здобувачів, випускників, роботодавців та інших стейкхолдерів. Зворотний зв'язок забезпечується через зазначені контактні дані гаранта програми та кафедри (електронна пошта, офіційні канали комунікації факультету), а також шляхом обговорення на засіданнях випускової кафедри, ради факультету й зустрічах із представниками стейкхолдерів. Отримані зауваження та пропозиції систематизуються гарантом ОНП та робочою групою, обговорюються на засіданнях кафедри з подальшим відображенням у протоколах. Конструктивні пропозиції, що сприяють посиленню практичної спрямованості, актуалізації переліку вибіркового компоненту, уточненню формулювань програмних результатів навчання чи удосконаленню структури навчального плану, враховуються під час доопрацювання проєкту ОНП. Зауваження, які не можуть бути враховані (наприклад, через невідповідність вимогам стандарту вищої освіти чи наявній ресурсній базі), фіксуються та аргументовано обговорюються в межах кафедри та факультету. Таким чином, у закладі функціонує дієвий механізм попереднього публічного обговорення ОП, що забезпечує залучення стейкхолдерів до її вдосконалення та підвищує прозорість процедур ухвалення рішень

3. Заклад вищої освіти забезпечує на своєму вебсайті відкритий доступ до інформації та документів відповідно до законодавства. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному вебсайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (освітню програму у повному обсязі, навчальні плани, робочі програми навчальних дисциплін, можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства

НУБіП України забезпечує відкритий доступ до інформації про ОНП підготовки докторів філософії зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» на офіційному вебсайті університету відповідно до вимог законодавства. Опис освітньо-наукової програми, навчальні плани, робочі програми навчальних дисциплін, інформація про вибіркові компоненти та можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії аспірантів розміщені на сторінці кафедри організації підприємництва та біржової діяльності (<https://nubip.edu.ua/aspirantura-56>) та економічного факультету (<https://nubip.edu.ua/pidhotovka-aspirantiv-o>). Додатково загальні нормативні документи щодо організації освітнього процесу та прав учасників розміщені на головному сайті університету й у розділі нормативно-правової бази (<https://nubip.edu.ua/normativno-pravova-baza-2>). За інформацією гаранта ОНП та результатами співбесід із здобувачами й стейкхолдерами, суттєвих труднощів із пошуком ключової інформації про програму на вебсайті не виникало; структура розділів загалом є зрозумілою. Водночас окремі побажання щодо

спрощення навігації (швидкий доступ до робочих програм, вибіркового компоненту) були враховані шляхом уточнення структури сторінок кафедри та факультету. Зворотний зв'язок щодо роботи вебресурсів забезпечується через контактні дані, вказані на сайті університету, факультету й кафедри (електронна пошта, телефони відповідальних осіб), а також через відповідальні структурні підрозділи, що опікуються супроводом вебсайту. Процедури оновлення інформації на сайті регламентуються внутрішніми документами університету та реалізуються через відповідальних осіб на рівні кафедри, факультету й відділу аспірантури: оновлення здійснюється під час затвердження нових чи змінених редакцій ОНП, навчальних планів, переліків вибіркового дисциплін, а також за результатами чергових рішень вчених рад. Інформація про програму публікується у фактично чинній редакції, є точною та не містить відомостей, що можуть вводити вступників чи здобувачів в оману щодо переліку освітніх компонент, можливостей формування індивідуальної освітньої траєкторії, придатності до працевлаштування чи присвоєння кваліфікації. Це підтверджується узгодженістю між оприлюдненими матеріалами, навчальними планами, робочими програмами та реальною практикою реалізації ОНП, про що свідчили учасники фокус-групових інтерв'ю.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Висновок щодо відповідності критерію. Позитивні практики за критерієм

Експертна група дійшла висновку, що критерій 9 у межах реалізації ОНП підготовки докторів філософії зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» у НУБіП України забезпечено на достатньому рівні. У закладі чітко визначені та нормативно закріплені правила і процедури, що регулюють права й обов'язки всіх учасників освітнього процесу; вони викладені у зрозумілій формі, розміщені у відкритому доступі на офіційному сайті університету та послідовно застосовуються в повсякденній практиці. Прозорість забезпечується шляхом попереднього оприлюднення проєктів освітніх програм та змін до них на вебсторінці кафедри не пізніше ніж за місяць до затвердження, із наданням можливості стейкхолдерам подавати зауваження та пропозиції, які в разі обґрунтованості враховуються під час доопрацювання ОНП. Вебсайт університету, економічного факультету та кафедри надає відкритий доступ до чинної редакції ОНП, навчальних планів, робочих програм, інформації про вибіркові компоненти та можливості формування індивідуальних освітніх траєкторій, що підтверджено під час співбесід зі здобувачами, викладачами та стейкхолдерами. Таким чином, ключові вимоги щодо відкритості, доступності інформації та послідовності процедур у межах цього критерію виконуються.

Недоліки

Відсутні

Рекомендації

Рекомендується продовжити систематичне оновлення та наповнення офіційного вебсайту ЗВО, зокрема розділу, присвяченого аспірантурі, забезпечуючи повноту, актуальність і зручність доступу до інформації щодо ОНП (оскільки на момент проведення акредитації тривав й ще не був завершений процес оновлення й переходу сайту та його розділів на нову платформу) – до початку 2026/27 н.р.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової (освітньо-творчої) програми забезпечує повноцінну підготовку аспірантів (ад'юнктів) до розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності за відповідною спеціальністю (спеціальностями) та/або галуззю знань (галузями знань), володіння методологією наукової та педагогічної діяльності

Наукові компетентності здобувачів у межах ОНП формуються шляхом вивчення обов'язкових і вибіркового ОК, які розширюють науковий світогляд, дозволяють володіти навичками академічної комунікації, знайомлять із сучасними методами проведення досліджень та способами представлення їх результатів. Зокрема: «Філософія науки» (ОК1), «Іноземна мова за професійним спрямуванням» (ОК2), «Методологія наукового дослідження та інтелектуальна власність (ОК7)», та «Економетричне моделювання бізнес-проєктів» (ОК8), «Економіка та організація інноваційного підприємництва в аграрній сфері» (ОК4), «Біржова діяльність на ринках капіталу та

організованих товарних ринках» (ОК5), «Діджиталізація бізнес-процесів» (ОК9), «Педагогіка та управління закладами вищої освіти» (ОК3). Вибірковий блок налічує 11 дисциплін, із яких аспіранти мають можливість обрати 3, що найбільше відповідають їхнім науковим інтересам. Результати опитування здобувачів підтверджують їх задоволення змістом ОНП, що повністю відповідним їхнім науковим потребам та дослідницьким пріоритетам. Опанування методології педагогічної діяльності забезпечується також під час проходження здобувачами педагогічної практики. Наукова складова ОНП поглиблює та розширює навички провадження наукових досліджень, а тематика рекомендованих та наявних наукових досліджень відповідає новітнім тенденціям розвитку знань за профілем ОНП.

2. Наукова (освітньо-творча) діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряму досліджень (творчості) наукових (творчих) керівників

Наукова діяльність ЗО, які навчаються за програмою підготовки докторів філософії, загалом узгоджується з науковими напрямами їхніх керівників (<https://nubip.edu.ua/aspirantura-56>), що підтверджується тематикою їхніх досліджень. Так, професор Льчук М.М. (<https://surl.li/cjckvd>) здійснює керівництво дослідженнями аспіранта із спрямування підтримки підприємницьких структур аграрного сектора економіки України (<https://surl.li/aggomu>), а також пов'язаними з організацією біржової торгівлі (<https://surl.li/nxormv>, <https://surl.li/qcgifl>). Основний напрям наукових робіт аспірантів професора Радька В.І. (<https://surl.li/uadvbq>) стосується розроблення рекомендацій щодо розвитку підприємництва в агробізнесі та молочній галузі зокрема (<https://surl.li/zixxiu>, <https://surl.li/iwpqri>, <https://surl.li/mikkzu>, <https://surl.li/kgfkpx>). Аспіранти доцента Яворської В.О. (<https://surl.li/kgfkpx>) зосереджені на дослідженнях з удосконалення біржової торгівлі (<https://surl.li/ugeabl>, <https://surl.li/yqbiyg>). Під керівництвом доцента Нікітченка С.О. (<https://surl.li/initlr>) виконується наукова робота, присвячена питанням диверсифікації підприємницької діяльності (<https://surl.li/isnszw>).

3. Заклад вищої освіти здатний сформувавати разові спеціалізовані вчені ради (разові спеціалізовані ради з присудження ступеня доктора мистецтва) для атестації аспірантів (ад'юнктів), які навчаються на відповідній освітній програмі

НУБіП України володіє в цілому організаційними та нормативними передумовами для формування разових спеціалізованих вчених рад, у тому числі для атестації аспірантів (ад'юнктів), які навчаються за освітньо-науковою програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Відповідно до Статуту НУБіП України (https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u101/statut_2022.pdf) та Положення про організацію освітнього процесу підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в НУБіП України (<https://nubip.edu.ua/normatyvno-pravova-baza-2>), університет уповноважений створювати разові спеціалізовані ради з присудження наукових ступенів, у тому числі за економічними спеціальностями. На сайті відділу аспірантури, докторантури та атестації наукових кадрів (<https://nubip.edu.ua/department/viddil-aspirantury-doktorantury-ta-atestatsiyi-naukovykh-kadriv>) оприлюднено інформацію про порядок формування таких рад, а також приклади їх функціонування. Надана гарантом ОНП на запит ЕГ інформація щодо спроможності створення разових СВР дозволила переконатися у наявності такої спроможності у ЗВО, враховуючи профілі наукових досліджень потенційного голови разової СВР та рецензентів для кожного із аспірантів (наведено в електронному кабінеті НА).

4. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує можливості для виконання наукових досліджень (творчих проєктів) і апробації їх результатів відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквіумів, концертів, спектаклів, майстер-класів, персональних виставок, публічних виступів, надання доступу до використання лабораторій, обладнання, інформаційних та обчислювальних ресурсів тощо)

ЗВО забезпечує можливість для проведення апробації результатів наукових досліджень: функціонують наукові журнали: «Економіка і управління бізнесом» (<http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Bioeconomy>), «Землеустрій, кадастр і моніторинг земель» (<http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Zemleustriy>); щорічно проводяться наукові конференції, семінари та круглі столи (<https://old.nubip.edu.ua/node/145877>, <https://nubip.edu.ua/en/node/105205>, <https://old.nubip.edu.ua/node/158397>, <https://nubip.edu.ua/events/predstavnyky-universytetu-v-suchasnomu-trendi-rozvytku-aharnoho-pidpryyemnytstva-v>, <https://old.nubip.edu.ua/node/158397>, <https://nubip.edu.ua/en/node/105205>, <https://nubip.edu.ua/en/node/105205>, <https://nubip.edu.ua/news/predstavnyky-onptorhivlya-ta-pidpryyemnytstvo-nabuvayut-praktychnykh-znan-rozvytku-molochnoyi>). Здобувачі ОНП мають можливість долучатися до наукових досліджень кафедри через участь у кафедральних наукових темах. Зокрема Марчук В.І. залучений до теми № 110/7-пр-2025 «Розробити пропозиції по стабілізації розвитку ринку зерна України для забезпечення продовольчої безпеки в повоєнний період».

5. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для залучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації,

концерти, спектаклі, майстер-класи, персональні виставки, публічні виступи, участь у спільних дослідницьких (творчих мистецьких) проєктах тощо

НУБіП України системно забезпечує умови для інтеграції аспірантів до міжнародної академічної спільноти за через участь у міжнародних освітніх і наукових програмах, спільних проєктах, конференціях і тренінгах. ЗО мають можливість долучатися до міжнародних програм у сфері вищої освіти (<https://nubip.edu.ua/department/IRO>, <https://nubip.edu.ua/department/viddil-mizhnarodnykh-proyektiv>), брати участь у заходах міжнародного рівня, що проводяться в університеті та на економічному факультеті (<https://surl.li/tmnywv>, <https://nubip.edu.ua/en/node/105205>), а також користуватися доступом до провідних наукометричних баз SCOPUS, Web of Science, Science Direct, EBSCOPUBLISHING (<https://surl.li/lquhlm>, <https://surl.li/uzzkad>), що відкриває можливості для публікацій у міжнародних журналах. ЗО активно залучаються до міжнародних проєктів, зокрема UAFATA (<https://old.nubip.edu.ua/node/122918>, <https://old.nubip.edu.ua/node/117179>), Ukraine Global Faculty (<https://ugf.academy/all-lectures>), ERASMUS+ TOPAS (<https://bit.ly/3LAo5vS>), DAAD (<https://bit.ly/3LzCIEY>), Додатково аспіранти проходили тренінги, організовані USAID та Латвійським тренінговим центром аграрного дорадництва (<https://surl.li/txuyjm>), що сприяло обміну досвідом, набуттю практичних навичок і представлення результатів власних досліджень у міжнародному середовищі. Участь у таких заходах забезпечує доступ до сучасних знань і практик, можливість апробації наукових результатів через виступи, публікації та включення у міжнародні дослідницькі мережі.

6. Наявна практика участі наукових (творчих) керівників аспірантів (ад'юнктів) у дослідницьких (творчих мистецьких) проєктах, результати яких регулярно публікуються, презентуються та/або практично впроваджуються

Наукові керівники ЗО НУБіП України активно виконують дослідницькі проєкти Професор Ільчук М. М. очолював ініціативну НДР «Сталий розвиток агробізнесу в Україні» (державний реєстраційний номер 0120U105577, 2021–2025 рр.), а також у 2025 р. керує дослідженнями за темою № 110/7-пр-2025 «Розробити пропозиції по стабілізації розвитку ринку зерна України для забезпечення продовольчої безпеки в повоєнний період». Доцент Яворська В. О. – керівник ініціативної НДР «Розвиток біржової діяльності в Україні у контексті євроінтеграційних процесів» (0120U105578, 2021–2023). Доцент Кириченко А. В. очолювала НДР «Розвиток торгівлі продовольчими товарами в Україні» (0124U003994, 2024). Професор Радько В. І. долучався до імплементації проєкту ЄІБ «Технічна допомога на підтримку впровадження операції «Основний кредит для аграрної галузі – Україна» (<https://www.facebook.com/uafataforum>)

7. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у професійній діяльності наукових (творчих) керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для унеможливлення здійснення наукового (творчого) керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності

Дотримання принципів академічної доброчесності у НУБіП України забезпечується: Положенням про академічну доброчесність (<https://nubip.edu.ua/normatyvno-pravova-baza-2>), Положенням про порядок перевірки наукових, навчально-методичних, дисертаційних, магістерських, бакалаврських та інших робіт на наявність плагіату (<https://nubip.edu.ua/normatyvno-pravova-baza-2>). Для перевірки академічних текстів використовується автоматизована система «StrikePlagiarism». Запобігання та протидія плагіату забезпечується комплексом заходів, серед яких: обов'язкове розміщення наукових робіт науково-педагогічних працівників та аспірантів у репозиторії НУБіП України; проведення регулярних тренінгів та семінарів, присвячених питанням академічної доброчесності (<https://nubip.edu.ua/seminar-pro-dobrochesnist-u-kvalifikatsiynnykh-robotakh-praktychni-porady-ta-pravovi-oriyentyru>); перевірка дисертаційних досліджень відділом аспірантури, докторантури та наукової атестації. Згідно з Положенням про академічну доброчесність у НУБіП України (<https://nubip.edu.ua/normatyvno-pravova-baza-2>), науково-педагогічні працівники несуть відповідальність за некоректне використання джерел інформації, порушення норм наукової етики, неповагу до інтелектуальної власності та недотримання загальноприйнятих правил цитування. Усі наукові та навчально-методичні праці викладачів обов'язково проходять перевірку на плагіат перед їх розміщенням у репозитарії університету. Ці вимоги поширюються також на наукових керівників аспірантів, які здобувають ступінь доктора філософії. У випадку фіксації порушень питання розглядається університетською комісією з етики та академічної доброчесності. Фактів порушення академічної доброчесності у наукових керівників ЗО за відповідною ОНП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» не виявлено.

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Висновок щодо відповідності критерію. Позитивні практики за критерієм

ОП відповідає науковим інтересам здобувачів та в повній мірі та забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти; наукова тематика здобувачів та наукових керівників корелюється між собою та відповідає предметному полю ОНП та її науковій спрямованості; ЗВО забезпечує можливості для проведення та апробації наукових досліджень аспірантів.

Недоліки

Відсутні

Рекомендації

1. Стимулювати горизонтальну взаємодію аспірантів в межах ОП та інших програм/спеціальностей з метою створення умов для спільної проєктної діяльності, міждисциплінарних тем досліджень, тощо (на постійній основі).

Рівень відповідності Критерію 10.

Рівень В

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

ЕГ відзначає високий рівень підготовки та організації проведення акредитаційної експертизи з боку всіх представників ЗВО (адміністрації університету, факультету, кафедри, гаранта ОНП та ін.), завдяки чому всі заплановані зустрічі відбулися за графіком, було своєчасно надано відповіді на додаткові запити ЕГ, отримано всю необхідну інформацію у повному обсязі під час роботи у фокус-групах.

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами експертного оцінювання експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проєктування освітньої програми	В
Критерій 2 . Структура та зміст освітньої програми	В
Критерій 3 . Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	В
Критерій 4 . Навчання і викладання за освітньою програмою	В
Критерій 5 . Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	В
Критерій 6. Людські ресурси	В
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	В
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	В
Критерій 9. Прозорість та публічність	В
Критерій 10. Навчання через дослідження	В

За результатами експертного оцінювання рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Документ	Назва файла	Хеш файла
Додаток	<i>Додаток до звіту ЕГ Перелік суттєвих недоліків.xlsx</i>	tnxS4XyY/aUNpDQ4qefLRT9LeuK5Tocxghp7UEAk XIY=

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели експертне оцінювання у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і доброчесно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

В`юник Ольга Володимирівна

Члени експертної групи

Павлов Костянтин Володимирович

Козлюк Владислав Олександрович